

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

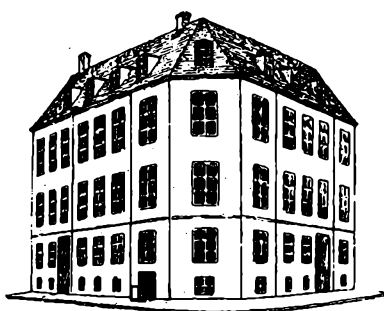
Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PILESTRÆDE GÅRDEN

1845-1876

En skildring af grosserer
Frederik Philip Philipsen og hans kone Marie Ibsen,
samt deres syv sønner.

FREDERIK PHILIP PHILIPSEN

og

MARIE PHILIPSEN

f. IBSEN

og deres syv sønner.

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Forord	3
Indledning	5
Kort oversigt over efterkommere	6
Frederik Philip Philipsen og Marie Ibsen. Hjemmet i Pile- stræde.	7
Harald Philipsen	16,77
Sophus Philipsen	19,77
Theodor Philipsen	23,81
Peter Philipsen	37,81
Carl Philipsen	41,85
Frederik Eskild Philipsen	48,85
Poul Philipsen	52,85
3 breve skrevet af Marie Philipsen	53
1 Sophus Philipsens forlovelse 1865	54
2 Viggo Philipsen-Prahms bryllup 1899	58
3 Brev til Frederik Philipsen-Prahm på Java 1901	67
Noter til brevene	71
Oplysninger om slægten	74
Efterkommere	77
Kildemateriale	88
Personlister	89

FORORD

I denne lille bog har jeg forsøgt at give nogle oplysninger om grosserer FREDERIK PHILIP PHILIPSEN, hans kone MARIE PHILIPSEN f. IBSEN og deres 7 sønner.

Der findes i efterladte slægtspapirer vedrørende Fr.Ph.Philipsens familie mange optegnelser og mange originale gamle breve. Det har for mig været fornøjelig og interessant læsning, som har medvirket til at levendegøre de tider, hvori disse mennesker færdedes.

Inden alle papirerne helt forsvinder eller bliver ulæselige, har jeg fået lyst til at nedskrive lidt af, hvad jeg ved om familien, og håber, at i hvert fald nogle af familien Philipsens efterkommere eller slægtninge og venner kan have fornøjelse deraf.

København 1976

Ellen Mølholm Hansen
f. Philipsen-Prahn

Gården i Pilestræde
Pilestræde Kronprinsensgade

INDLEDNING

Philip Moses Nathan (1730-1805) var silke- og klædekræmmer i København. Hans forretning lå i ejendommen på hjørnet af Møntergade og Pilestræde. Han nedstammede fra tyske jøder i Altona, som senere flyttede til Nakskov på Lolland og derefter til København, hvor de fik borgerbrev.

I 1793 optog Philip Moses Nathan sine 2 sønner Moses Jacob (1765-1852) og Aron (1767-1831) i sin forretning, og efter Philip Moses Nathans død kaldte brødrene sig for første gang offentligt ved navnet Philipsen, og deres firma M.J. og A. Philipsen.

Firmaet startede i ejendommen i Møntergade-Pilestræde, og efter forskellige flytninger og udvidelser købte brødrene i 1816 ejendommen på hjørnet af Pilestræde og Kronprinsensgade, dengang Pilestræde nr. 85, nu nr. 35.

"Gården i Pilestræde" som familien selv kaldte den, havde en stueetage og kælder, som blev brugt som butik og lager. Den indeholdt 2 store lejligheder, en på 1ste sal og en på 2den sal med 7 fag vinduer til Pilestræde og 5 fag til Kronprinsensgade, samt værelser i mansardetagen eller kvisten, som man i almindelighed sagde.

Moses Jacob og Aron Philipsen havde begge giftet sig i 1806, året efter faderens død og flyttede nu i 1816 ind i Pilestrædegården. Aron boede på 1ste sal, Moses Jacob på 2den sal. I disse lejligheder blev de boende, så længe de levede.

Da brødrene blev ældre, overlod de forretningen til deres 2 ældste sønner, nemlig Christian Arnold Ph., som var søn af Moses Jacob Ph. og Frederik Philip Ph., søn af Aron Ph.. Disse 2 fætre drev forretningen sammen i en række år, men i 1845 skiltes deres veje. Chr. Arnold Ph. oprettede sin egen silke- og klædeforretning i Bredgade og flyttede derefter til Købmagergade. Denne virksomhed indgik i grosserer Holger Petersens store firma.

Fr. Ph. Philipsen overtog forretningen og Gården i Pilestræde, i hvilken han og hans familie flyttede ind, og som de boede i til Fr. Ph. Philipsens død 1876.

Selve Pilestrædegården forblev i familien Philipsens eje i over 100 år. Nu benyttes den og er købt af Berlingske Tidende.

KORT OVERSIGT

FREDERIK PHILIP PHILIPSEN 1807-1876 g. med MARIE IBSEN 1819-1902

7 børn

- 1 HARALD PHILIPSEN 1839-1892 g. 1 med ELISABETH SCHIØDTE PHILIPSEN
g. 2 med ELIZABETH GEDDE 2 børn
 - a EMMA PHILIPSEN
 - b BETTA PHILIPSEN g. JACOBS

- 2 SOPHUS PHILIPSEN 1840-1925 g. med ELISABETH SCHØLLER 5 børn
 - a CHRISTIAN PHILIPSEN
 - b MIMI PHILIPSEN g. BARTHOLIN
 - c ARNOLD PHILIPSEN
 - d MARGRETHE PHILIPSEN
 - e AXEL PHILIPSEN

- 3 THEODOR PHILIPSEN 1840-1920

- 4 PETER PHILIPSEN-PRAHM 1841-1899 g. med HELENE HOLST 4 børn
 - a FREDERIK PHILIPSEN-PRAHM
 - b VIGGO PHILIPSEN-PRAHM
 - c LOUIS PHILIPSEN-PRAHM
 - d HELENE PHILIPSEN-PRAHM

- 5 CARL PHILIPSEN 1843-1901

- 6 FREDERIK ESKILD PHILIPSEN 1845-1896

- 7 POUL PHILIPSEN 1846-1901

Flere oplysninger om efterkommere på side 77-85.

GROSSERER FREDERIK PHILIP PHILIPSEN OG MARIE PHILIPSEN f. IBSEN.
HJEMMET I PILESTRÆDE.

Frederik Philip Vilhelm Philipsen var født 1807, som den ældste af syv søskende. Hans fader var silke- og klædekræmmer Aron Philipsen og hans moder Sophie Warburg.

Begge forældre var af jødisk afstamning, men hjemmet var ikke præget af jødisk tro eller jødiske skikke. Forældrene hørte til de jøder, som gerne ville optages i det danske borgerskab, hvori de levede, og som ikke var interesserede i at bevare deres jødiske særpræg.

Aron og Sophie Philipsen lod alle deres børn døbe i 1823. Sophie Ph. lod sig døbe i 1839, da hun gerne ville holde sin sønnesøn Harald over dåben.

I det velstående hjem blev der gjort alt for at give børnene kulturel dannelse og en god uddannelse. Frederik Philip Ph. blev oplært i sin faders og farbroders forretning. Han har sandsynligvis taget godt ved lære. Økonomisk var han godt stillet, da han senere overtog forretningen, og forblev en velhavende mand lige til sin død.

I 1838 blev han gift med Else Marie Juliane Ibsen, som lige var fyldt 19 år, selv var han næsten 31 år gammel.

Marie Ibsen var datter af provst Peter Didrik Ibsen og Elisabeth Dorothea Falckenthal. Peter Ibsen var provst i Lyngby. Han var en kendt personlighed og hofpræst for Christian VIII og Caroline Amalie, når de boede på Sorgenfri Slot.

Bekendtskabet blev gjort gennem Fr.Ph.Philipsens svoger professor N.C.L.Abrahams (senere notarius publicus). Abrahams var gift med Fr.Ph.Philipsens søster Rikke. Fra studentertiden havde Peter Ibsen og Abrahams kendt hinanden, og det var især begges interesse og begavelse for musikken, som førte dem sammen, og som gjorde, at bekendtskabet vedligeholdtes.

Marie Ibsen var kendt for sin skønhed, og Fr.Ph.Philipsen blev straks forelsket i hende, da han traf hende.

De blev gift og boede først i Kronprinsensgade, men flyttede i 1845 ind i lejligheden på 1ste sal i Gården i Pilestræde. Efter Moses Jacob Philipsens død 1852, overtog de lejligheden på 2den sal og kvistværelserne. Disse benyttedes af deres sønner, da de blev ældre, og blev kaldt "Jømsborg". Det var de 7 sønners domæne, og det var

FREDERIK PHILIP PHILIPSEN

1807-1876

MARIE PHILIPSEN f. IBSEN
1819-1902

først, da sønnerne Peter og Sophus blev forlovede, at piger rigtig fik adgang til denne fæstning.

I løbet af de første 8 år af Fr. Ph. og Marie Philipsens ægteskab, fødte Marie Ph. 7 drenge. Hun holdt sig smuk og med en ungdommelig skikkelse, trods børnefødsler og det arbejde, det liv og halløj, som 7 temperamentsfulde drenge fremkaldte i hjemmet. Ganske vist havde Marie Ph. råd til god hjælp i huset, men hun var selv overordentlig dygtig i sit hjem.

Skal man forsøge at give en beskrivelse af grosserer Fr. Ph. Philipsen eller blot Philipsen, som selv hans kone kaldte ham, må man tænke sig en kraftig bygget mand, som ikke var helt slank; især som ældre blev han temmelig svær. Hans ansigtstræk var ret store med en kraftig næse, håret var krøllet og øjnene brune. Han var en jovial mand med et godt humør og ofte med en vits på læben. I sit ægteskab var han lykkelig, meget forelsket i og stolt af sin kone, og meget glad for sine drenge, som han legede med, da de var små. Da børnene blev ældre og havde deres kammerater med hjem, huskede disse grosserer Philipsen som en fornøjelig vært og en god makker ved kortspil.

Philipsen var velhavende og ikke nærig. Der var råd til selskaber, til billetter til teatret og til koncerter, til rejser og til landsted i Skovshoved.

Ingen af sønnerne førte forretningen i Pilestræde videre. Flere af dem var meget velbegavede, alle var de musikalske, fulde af temperament, og nogle af dem havde kunstneriske evner; de egnede sig ikke til at være forretningsmænd. Marie Ph. skriver et sted i et brev: "Det er ikke blevet nogen af mine sønner forundt at tjene formue".

Hjemmet i Pilestræde var meget gæstfrit, og til søndagsmiddagen var der åbent hus for sønnernes venner. Flere af disse var i en årække studerende eller kunstnere, som ikke havde mange penge og var glade for en god middag og en hyggelig aften i hjemmets kreds.

Om Marie Ph. ved man en del. Hendes børnebørn var alle voksne, da hun døde. De huskede hende godt og fortalte ofte om hende. Hun havde betydet meget for dem i deres barndom og ungdom. Desuden er der bevaret mange breve, som Marie Ph. har skrevet til sine sønner og til sin svigerdatter Helene. I disse får man et godt indtryk af hende.

I grosserer Philipsens hjem var der ofte selskaber og visitter.

Fr. Ph. Philipsen og Marie Philipsen og deres 7 sønner.

	Peter	Harald	Sophus		Theodor
Carl			Poul		Frederik

Theodor	Sophus	Harald	Peter
	Poul		Frederik
			Carl

De sidste var meget almindelige i de tider; hvis man havde noget nyt at fortælle hinanden, foregik det ved en visit. Telefonen var ikke opfundet endnu. Marie Ph. blev meget feteret, ikke blot for sin skønhed, men også for sin intelligens og viden. Hun havde gode skolekendskaber, som hendes forældre og i perioder en huslærer havde bibragt hende og hendes søskende. Hun kunne latin. Fransk og tysk talte, læste og skrev hun udmærket, også engelsk kunne hun ret godt; i hvert fald læste hun Shakespeare med stor glæde.

I det hele taget var hun meget litterært interesseret. Hendes udgaver på tysk af Goethes, Schillers, Heines og Auerbachs samlede værker var læste med virkeligt udbytte, og hun citerede hyppigt linier derfra, som hun syntes særlig godt om. Disse bøger findes endnu bevarede hos familien.

I et af sine breve skriver Marie Ph., at hun ejer al god dansk litteratur; d.v.s. det var nu især Guldalderens værker, som hun værdsatte, og flere af forfatterne af disse værker var familiens personlige venner. Den nyere litteratur fra sidste halvdel af 18hundretallet satte hun ikke særlig pris på, og hun diskuterede den som ældre med sine sønner, idet de satte I.P.Jacobsen, Brandes, Pontoppidan, Ibsen og flere andre af datidens forfattere meget højt.

På sine gamle dage var hun ofte uenig med sine sønner, som var mere eller mindre radikale. Også på kunstens område var hun konservativ. Hun forstod ikke sin søn maleren Theodors arbejde og udvikling, og kunne slet ikke vurdere hans kunst.

Tidens problemer var Marie Ph. ivrig optaget af, f.eks. kvindens emancipation. Det at kvinder ville være studenter og studere ved Universitetet, kunne hun ikke rigtig forliges med. Heller ikke at de kvindelige studenter ville have adgang til Studenterforeningen, som hidtil kun havde haft mandlige medlemmer. At nogle af de kvindelige studenter røg cigaretter og drak punch, syntes hun var helt utilladeligt. Selv om hun forstod, at det for ugifte kvinder var godt, hvis de fik en god uddannelse og økonomisk kunne klare sig selv, mente hun, at de gifte kvinders plads først og sidst var i hjemmet. Også her var sønnerne af en anden mening.

I sit hjem havde Marie Ph. hørt megen musik. Begge hendes forældre sang og spillede på klaver, og hendes fader spillede violoncel.

MARIE PHILIPSEN
teget af Ernst Laub 1859

FREDERIK PHILIP PHILIPSEN
teget af Theodor Philipsen 1870

Disse musikalske evner arvede næsten alle hendes sønner. Der blev musiceret ved sammensang og sammenspil i hjemmet i Pilestræde fra børnene var små. Alle drengene havde gode sangstemmer, og flere var virkelig dygtige musikere.

Også i huset var Marie Ph. praktisk dygtig. Madlavning var hun god til, og hun havde i høj grad hånd i hanke med husholdningen; det var ikke kokkepigen, der bestemte. Hun var i det hele taget meget energisk og viljefast. Det gjorde, at hun kunne have svært ved at forstå personer, som ikke havde disse egenskaber. Omgang med mennesker satte hun megen pris på, og hun fulgte disse med stor interesse, men også med kritik. De fleste beundrede hende og holdt meget af hende, men der var grene af familien og nogle af hendes bekendte, som ikke sympatiserede med hende.

At hjemmet i Pilestræde har været et dejligt hjem for børnene, og at de følte stor taknemmelighed over for forældrene for, hvad de havde været for dem i deres barndom og ungdom, står at læse i mange af sønernes breve.

Efter grosserer Philipsens død arvede alle børnene en del penge, og hans kone havde det økonomisk godt i de 26 år, hun overlevede ham.

Det første år efter Philipsens død, opholdt Marie Ph. sig med sønnen Theodor i Italien. Senere levede hun en årrække hos sønnen Frederik, men derefter boede hun alene i et pensionat.

Sønnerne gjorde, hvad de kunne for at adspredde deres moder, efter at hun var blevet enke. De besøgte hende ofte, og hun var tit hos dem til middag eller om aftenen. Hun spillede meget gerne et parti whist. De tog hende om sommeren med på skovture, ofte til vogns, og om vinteren i teatret eller til koncerter. Dog ikke de sidste år hun levede, da hun havde en del gigt og var gangbesværet. Hun var ikke nogen kedelig moder, og hun var taknemmelig for sønernes omsorg.

Skønt Marie Ph. var glad for sine drenge, havde hun altid gerne villet have en datter. Hun havde håbet at få mange svigerdøtre, men kun 3 af hendes sønner blev gift. Harald, som var 2 gange gift, mistede meget tidligt begge sine koner. Sophus' kone Elisabeth døde ung. Der var kun svigerdatteren Helene, Peters kone, tilbage, men hun kom også til at betyde meget for sin svigermoder.

Helene var nydelig og intelligent, dygtig og hjælpsom, netop den

Marie Philipsen i sin stue i det pensionat,
hvori hun boede 1899.

type, som Marie Ph. satte pris på, og hun tilbragte som ældre mange af sine bedste timer i hendes hjem, hvor børnebørnene i skumringen holdt meget af at høre hende fortælle eventyr eller genfortælle bøger, som hun havde læst. Hun var en udmærket fortæller. Dog kunne hun ikke måle sig med sin søster Lise Vesterboe. Efter sin mands død kom hun ofte i Helenes hjem på Martinsvej. Hun skal have været en fascinerende og åndfuld fortæller og oplæser.

Som ældre boede Marie Ph. i et pensionat på Nørre Voldgade, hvor hun havde god plads. I sin stue havde hun f.eks. klaver og bogskabe. Hun kunne have familie og venner til middag. Fra sine vinduer nød hun udsigten over boulevardens træer på alle årstider. Det morede hende at se folk promenere på gaden; selv som gammel kone kunne hun få lyst til at promenerere med.

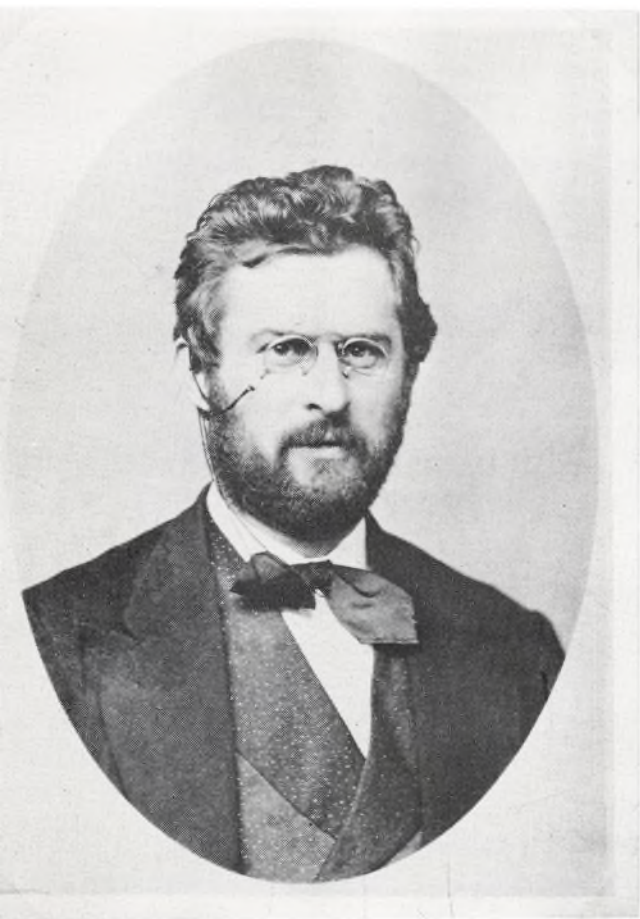
Nytårsdag havde Marie Ph. Nytårskur med vin, kransekage og konfekt. Så kom medlemmer af familien f.eks. Abrahams' og venner, som var kommet i hjemmet i Pilestræde. Svigerdatteren Helene og børnebørnene hjalp med at opvarte gæsterne. Selv interesserede hun sig levende for alle.

I de sidste år Marie Ph. levede, havde hun den sorg at miste 5 af sine sønner. Hun var åndsfrisk til hun døde 1902, 83 år gammel.

HARALD PHILIPSEN 1839-1892

Harald, som var den ældste af sønnerne fra Pilestræde, var den, der var bedst bogligt begavet. Han var dygtig allerede i skolen, og da han var blevet student, begyndte han først at studere jura, men gik hurtigt over til at læse medicin og tog lægeeksamen 1864. Under krigen 1864 fungerede han som militærlæge.

På en studierejse til forskellige lande i Europa studerede han oftalmologi og skrev doktorafhandling om dette emne 1868. Han skrev flere videnskabelige afhandlinger og bøger, hvoraf særlig kan fremhæves hans lærebog "Fremstilling af øjets sygdomme til brug for læger og studerende" 1874, som blev meget anerkendt og anvendt som lærebog

HARALD PHILIPSEN

ELIZABETH PHILIPSEN f. GEDDE

BETTA PHILIPSEN
g. JACOBS

i mange år. Også populære arbejder udgav han, f.eks. "Synet og dets pleje" 1888.

Som læge havde Harald Ph. mange forskellige hverv, bl.a. var han kommunelæge i København, censor ved lægeeksamen, læge ved poliklinikken for øjensygdomme i Kbhn., og han havde sin egen klinik og egen praksis. Han blev udnævnt til professor.

Foruden at være videnskabsmand og læge havde Harald Ph. mange andre interesser, først og fremmest musikken. Selv spillede han fortrinligt klaver, og han havde en god sangstemme. Hvad der blev spillet af gode koncerter og opført af operaer i Kbhn., hørte han, og han var ivrig teatergænger. Desuden var han politisk engageret; han var radikal og stærkt antitysk.

Temperamentsfuld og livlig som han var, holdt han af at diskutere, men hans moder beklagede sig over, at han tit var så ivrig, at andre havde svært ved at få et ord indført. Han var et selskabsmenneske, som holdt af at være sammen med familie og venner, og han holdt store fester i sit hjem.

Der lyste ikke nogen lykkelig stjerne over hans ægteskaber. Han var 38 år, da han giftede sig med sin halvkusine Elisabeth Schiødte Philipsen (datter af gros. Christian Arnold Philipsen 1808-1860 og Belle Hanne Sara Emma Schiødte 1814-1854). De var kun gift i få år. Han mistede da et barn og noget senere sin kone. Et par år efter giftede han sig med Elizabeth Gedde (datter af oberst Vilhelm Edvard Sophus Gedde og Emilie Marianne Tobiesen), men efter 2 års ægteskab døde hun, efter at hun havde født en pige. Harald Ph.s svigermoder fru Gedde påtog sig at passe hjemmet og hans lille datter Betta. Denne var, efterhånden som hun voksede op, hans store glæde og stolthed.

Harald Ph. var afholdt af sine nevøer og niecer, som han viste stor hjælpsomhed og interesse. En tid, efter at hans broder Sophus havde mistet sin kone, boede Sophus' 2 døtre hos Harald. Særlig tilknytning havde han til sin nevø Frederik Philipsen-Prahm, som var medicinsk student, og det var meningen, at Harald Ph. ville uddanne Frederik til øjnelæge, så han kunne overtage hans praksis.

Det blev desværre for begge parter ikke til noget, da Harald Ph. få år efter at være blevet enkemand, blev alvorlig syg. De efter-

følgende år var han i lange perioder sengeliggende og havde mange smerter p.gr. af en svulst, som trykkede på hjerte og lunger. Han blev tilset af de dygtigste læger, men man kunne dengang ikke operere inde i brystkassen.

Ind imellem de værste sygeperioder havde han det ganske godt og passede sit arbejde og sin videnskab. I 1890 var han i Berlin med broderen Frederik for at besøge broderen Carl, der var cellist i Berlin. På det tidspunkt var han så rask, at han gik i teatret og holdt selskaber bl.a. et bal for sine nevøer og niecer og sine venners børn. Dette bal mindedes de med vemod, da det var den sidste større fest, Harald Ph. arrangerede.

Hans sygdom blev mere og mere fremskreden, og han døde 1892, 53 år gammel. Han var den første, som døde, af de 7 brødre Philipsen.

SOPHUS PHILIPSEN 1840-1925

I de første 2 år Marie Ph. var gift, fødte hun 3 sønner, først Harald og derefter tvillingerne Sophus og Theodor. Om de var eenæggede tvillinger vides ikke, men de lignede hinanden en del, f.eks. i skikkelse. De var ikke særlig høje, men kraftigt byggede uden dog at være tykke. De var begge mørkhårede med brune øjne, og som ældre kom de også til at ligne hinanden meget i fysiognomi.

Sophus bestemte sig tidligt til at blive sømand. Han var i krigen 1864 med som løjtnant på fregatten "Dannebrog". Efter krigen tog han overstyrmandseksamen og sejlede senere som kaptajn, og i 1884 lod han bygge sit eget skib, som fik navnet "Elisabeth" efter hans kone.

I 1865 blev Sophus Ph. forlovet med Elisabeth Schøller (datter af oberst Christian Schøller 1804-1888 og Mette Margrethe Poulsen 1824-1880). Hun var en charmerende og livlig pige, kun 17 år gammel.

Året før var broderen Peter blevet forlovet med en ganske ung pige Helene Holst, og disse 2 piger var de første, som indtog "Jomsborg", som de 7 brødre kaldte deres kvistværelser i Pilestræde.

Sophus og Elisabeth holdt bryllup 1870, og de følgende år fik de 5 børn. Da Sophus næsten ustandselig sejlede, var han ofte borte fra

ELISABETH PHILIPSEN f. SCHØLLER
1847-1885

SOPHUS PHILIPSEN
1840-1925
Skibskaptajn

hjemmet. Derfor var Elisabeth flere gange med på hans rejser, når de ikke var for lange. Men det var tit svært at få 5 børn under tilstrækkeligt tilsyn, mens deres moder var hjemmefra.

Efter et meget smertefuldt sygeleje døde Elisabeth i 1885. Hun havde kræft. Det var for Sophus Ph. en meget stor sorg at miste hende, som han havde holdt umådelig meget af, og som han havde følt sig stærkt knyttet til. Sophus Ph. så ikke altid lige let på tilværelsen, og da havde Elisabeth med sit lyse livsyn og gode humør opmuntret ham.

Årene efter Elisabeths død var svære for ham. Tiderne var dårlige for skibsfarten; hans skib sejlede med stort underskud. Han fik stor gæld. Alle hans egne penge og nogle af Frederiks og Theodors var sat i skibet. Sophus opgav selv at sejle som kaptajn, dels fordi hans helbred ikke var så godt, og dels for at være sammen med sine børn.

Heldigvis var sammenholdet i familien udmærket. Brødrene Frederik og Harald og deres moder hjalp ham gennem disse vanskelige år. Sophus' 2 døtre var et par år i Haralds hjem, hvor fru Gedde styrede huset og var villig til at passe og vejlede dem. Sophus selv og hans 3 sønner boede hos Frederik. Marie Ph. hjalp økonomisk, hvor hun kunne.

Et par år boede alle 5 børn og Sophus hos Frederik, som havde fået en stor lejlighed i Ny Vestergade. Men det var i det lange løb for vanskelig en situation for alle parter.

Sophus Ph.s skib begyndte igen at give godt overskud; han kunne bl.a. betale af på sin gæld, og selv fik han en fast stilling som bogholder i Det forenede Dampskibsselskab. Hans økonomi havde derfor forbedret sig sådan, at han i 1889 flyttede til en lejlighed i Rigensgade med sine børn og havde en slægting Elisabeth Sølling til at styre huset for sig.

I mange år havde Sophus Ph. været meget interesseret i flere nautiske problemer, og han arbejdede med et signalsystem, skrev en bog derom og holdt foredrag i Sø- og Handelsretten. Arbejdet blev meget anerkendt, og han fik penge til at udgive bogen. I flere år lejede Det forenede Dampskibsselskab hans skib, og det sejlede på mindre ruter.

Efterhånden voksede børnene til. Sønnen Christian blev ingeniør, og Arnold sejlede og blev kaptajn. Datteren Mimi blev gift med postmester Georg Bartholin og var en tid bosat i Odense. Axel blev ud-

SOPHUS PHILIPSEN med sine 5 børn.

AXEL ARNOLD CHRISTIAN MARGRETHE
MIMI

dannet til mejerist og rejste til Amerika. Sophus Ph. boede da sammen med sin datter Margrethe. De rejste et par år til Odense for at være i nærheden af Mimi og hendes familie, men flyttede tilbage til København, hvor de fik en lejlighed i ejendommen i Pilestræde.

De 2 tvillingebrødre Sophus og Theodor havde altid haft meget med hinanden at gøre. Theodor havde ofte sejlet med Sophus på hans forskellige ture og var blevet sat i land, så at han kunne studere kunstsamlingerne i de byer, hvor skibet lagde til. Han kom på den måde billigt og meget omkring i Europa, hvad han var sin broder taknemmelig for.

I 1901 døde brødrene Carl og Poul. Sophus og Theodor var nu de eneste, der endnu levede af de 7 brødre. Sammenholdet mellem dem blev dermed større end tidligere; de hyggede sig ofte med hinanden. Af og til foretog de rejser sammen, dog ikke mere i Sophus' skib, da han havde solgt det.

Sophus Ph. beskæftigede sig, da han blev ældre, med at skære i træ og var dygtig dertil. Theodor Ph. tegnede skitser, som Sophus Ph. benyttede til at skære efter.

På sine gamle dage blev Sophus Ph. passet af sin datter Margrethe, og skønt hans helbred flere gange i hans liv var mindre godt, blev han den ældste af brødrene. Han døde 1925, 85 år gammel.

THEODOR PHILIPSEN 1840-1920

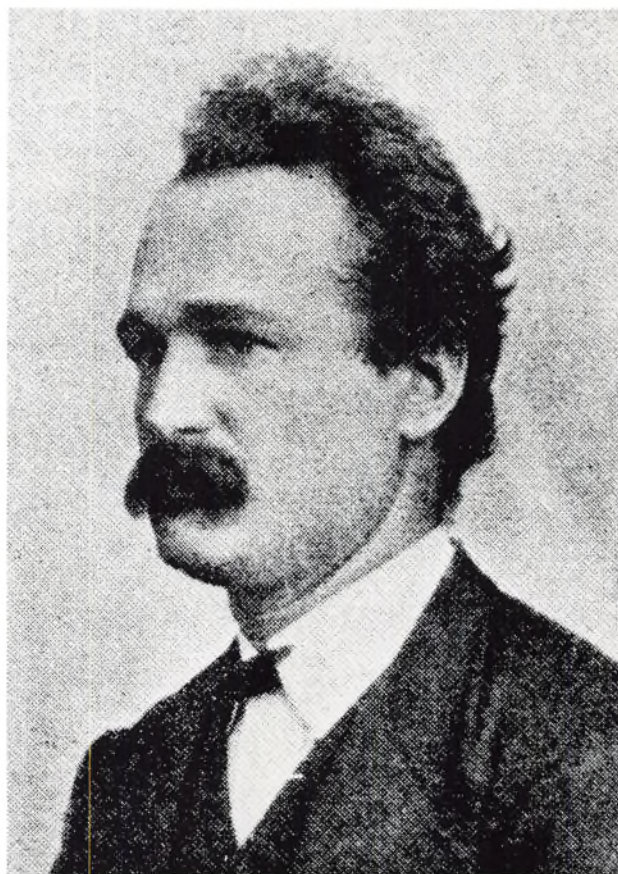
På grund af sine kunstneriske evner som maler og sin udnyttelse af disse blev Theodor Ph. uden tvivl den betydeligste af de 7 brødre Philipsen. Hans navn er kendt og vil blive husket langt ud over familiens kreds.

Som maler tilførte han dansk malerkunst i 1880-1890erne en fornyelse. Den friskhed, det lys og det vejr han ved sine farver og sin dygtigt gennemarbejdede teknik frembragte i sine billeder, vil til alle tider skaffe mange en kunstnerisk nydelse.

I denne slægtsbog vil Theodor Philipsens kunst ikke blive nærmere

THEODOR PHILIPSEN

THEODOR PHILIPSEN

1840-1920

Dyre-og landskabsmaler

behandlet. Beskrivelse og bedømmelse af denne kan man finde andre steder, skrevet af mennesker med den rette kompetance.

Theodor Ph. var tvillingebroder til Sophus Ph. Begge brødre startede deres voksentilværelse udenfor det rige, borgerlige miljø, som de var vokset op i. Sophus Ph. blev sømand, og Theodor Ph. valgte at blive landmand. Som ganske ung arbejdede han på sin farbroder Moritz Philipsens gård "Højagergård" ved Slangerup. Senere blev han forvalter på "Hillerødsholm". Han har allerede som barn interesseret sig for at tegne dyr, og som landmand benyttede han sin fritid til at tegne skitser af gårdens heste og køer, hvilket bl.a. kan ses i en dagbog fra 1857, da han var 17 år gammel.

I 1862 begyndte Theodor Ph. sin uddannelse på Kunstakademiet i København. Han blev afbrudt af krigen i 1864, hvori han deltog som menig; senere blev han løjtnant. På Niels Simonsens maleri af slaget ved Sankelmark er han afbildet blandt de forreste i rækkerne.

Fra Kunstakademiet fik han afgangsbetegnelse i 1869-1870. Her udmærkede han sig ikke ved selvstændighed; han malede som de fleste meget udpenslet og med mørke farver. Nogen stor tegner var han heller ikke.

Men Theodor Ph. fik lejlighed til at se megen kunst i udlandet. Med sin broder Sophus' skib sejlede han til Frankrig, Tyskland, Holland, Belgien, til Leningrad m.m., og da hans familie var velhavende og støttede deres sønner i deres uddannelser, fik han lejlighed til yderligere at opholde sig meget i udlandet. Han brugte sine øjne godt og arbejdede flittigt.

Omkring 1870'erne var han flere gange i Frankrig, men opholdt sig mest i Paris. Der var i 1875 mindeudstillinger for Corot og Millet, som han var meget begejstret for. Han beundrede og var særlig optaget af Théodore Rousseaus malerier. På den tid gjorde Impressionisterne sig netop stærkt gældende i Paris. De vakte også Theodor Ph.s interesse. Han skrev under på en sympatiadresse for Manet.

Med Paul Gauguin blev han gode venner, og han gjorde, hvad han kunne, for at Paul Gauguins malerier blev kendt og udstillet i København bl.a. på Den frie Udstilling 1893.

Året efter faderens død tilbragte Theodor Ph. i Italien sammen med sin moder. Den følgende tid var han på rejser i Spanien og Tunis, men længst tid opholdt han sig i Italien.

Påvirket af omgivelserne og af omgang med andre kunstnere gjorde han store fremskridt som maler. Der er vist få danske kunstnere, der har studeret, kopieret og beundret de store mestre på kunstmuseer, i kirker og klostre og andre steder som han. Han var en kender af europæisk kunst.

Særlig betydningsfuldt blev det for Theodor Ph., at han i 1880 opdagede Saltholmen og dens natur. Når han var i Danmark, opholdt han sig mere og mere på denne ø. Dog malede han også mange andre steder herhjemme. Fra Dyrehaven har han malet herlige efterårsbilleder. Da han gerne malede mange kreaturer, var han gæst på forskellige store gårde. På Meilgård på Djursland malede han en del og var en god bekendt af ejeren baron Juel-Brockdorff; han arvede nogle penge ved Juel-Brockdorffs død i 1888.

Fra 1889 bosatte Theodor Ph. sig i Kastrup på gården Kastrupværk. Derfra kunne han nemt sejle til Saltholmen og male. Mange af hans bedste billeder er malede på Saltholmen og i Kastrup; dog vedblev han stadig med af og til at rejse syd på.

Blandt kunstnere havde han mange venner, men både i Kastrup og i Italien havde han også mange venner blandt ganske jævne mennesker, og han holdt meget af disses børn, som han gerne beskæftigede sig med. Der fortælles, at han lærte nogle italienske børn at synge "Den gang jeg drog af sted" så godt, at de kunne huske at synge den, da de var voksne. Han havde meget lune og kunne godt lide at have en spøg for både med voksne og børn.

Selv var Theodor Ph. uhyre nøjsom i alle sine daglige fornødenheder. Når han malede, befandt han sig bedst i træsko, slidt arbejdstøj og med en bulet stråhat på hovedet. Hvis han trak i sit pæne tøj, var det for at tage til byen, (oftest gik han) for at høre en god koncert eller opera, og samtidig måske få en snak med sine brødre og med sin moder.

I de år Theodor Ph. boede i Kastrup, var hans bolig og arbejdssted et yndet udflugtsmål for venner og familie, og de blev altid vel modtaget. Han var meget rundhåndet, når han inviterede venner på besøg. Theodor Ph.s niece, malerinden Helene Philipsen-Prahn, beskriver i et brev en udflugt til Kastrup, hvor malerne Joakim Skovgård og Viggo Johansen, kunstkritikeren Karl Madsen og kunsthistorikeren

Theodor Philipsen (t.h.) med sin nevø
Viggo Philipsen-Prahm, ca. 1904.

Francis Beckett (alle med koner), samt nogle familiemedlemmer var til stede. De spiste først en god frokost, blev derefter "stoppet" i en charabanc, godt indpakkede, da vejret var lidt lunefuldt, og under høj-røstet skæmt og små drillerier kørt til Kongelunden.

Efter at have strakt benene på en travetur, blev de igen kørt til Kastrup, hvor de fik en fin middag. Theodor Ph. var altid en fornøjelig vært. Også yngre kunstnere, især Peter Hansen og Johannes Larsen, blev hans gode venner og var med på lignende ture, f.eks. til Salt-holmen.

Theodor Ph. var meget temperamentsfuld og havde sine sympatier og antipatier, men gik han ind for en sag, gjorde han det fuldt ud og sparede ikke sig selv, hvis det efter hans mening kunne gavne et godt formål. Han undgik alt, hvad der var fint og fornemt, opstyltet og unaturligt og var absolut ikke autoritetstro.

I almindelighed blandede han sig ikke i, hvad der foregik på de højeste steder, f.eks. på Kunstakademiet, men han sluttede sig straks til den gruppe af kunstnere, bl.a. Johan Rohde og K. Zahrtmann, der stiftede Den frie Udstilling med sin første udstilling 1891, hvor kunstnere kunne udstille deres arbejder uden censur. Dette skete i protest mod udstillingskomiteens udvælgelse af billeder til Forårs-udstillingen på Charlottenborg, hvor flere gode kunstneres arbejder var blevet kasserede; selv udstillede han herefter sine malerier på Den frie Udstilling.

I 1901 foranstaltedes en retrospektiv udstilling af dansk kunst i lokaler på Københavns Rådhus, som den gang lige var opført. Initiativet dertil var Theodor Ph.s; og xylograf Frederik Hendriksen, som også var en af de ledende og ansvarshavende, skriver om, hvorledes Theodor Ph. arbejdede ihærdigt med at hente malerier langvejs fra under primitive og anstrengende forhold. Da udstillingen var forbi, var han den, der holdt ud til det sidste og mindst morsomme arbejde, nemlig at få afleveret billederne velbeholdne tilbage.

Hans egne malerier blev på denne udstilling anbragt på det dårligst tænkelige sted. I det hele taget agiterede han aldrig for sig selv.

Han havde ikke succes hos publikum, som ikke syntes om hans motiver og hans friluftsmaleri.

Selv hans nærmeste, f.eks. hans moder, forstod slet ikke hans

THEODOR PHILIPSEN
tegnet af
Joakim Skovgård

kunst. I et brev dec. 1888 skrev hun til sin søn Peter på Java følgende: "Om Theodor vil jeg endnu blot sige, at jeg en lang tid var bedrøvet over hans stagnation i kunsten, ikke at han ikke er flittig, det er han, og har han altid været, men hans hele stræben har ingen fremgang eller udvikling. Nu har jeg slået mig til ro med den forklaring, at dersom han ikke kan blive dygtigere af manglende evner, er han undskyldt, og dersom han ikke vil oparbejde sig, så må han selv bære følgerne. Han har jo dog i de senere år tjent livsopholdet -----og med hans nøjsomme fordringer kan han nok slå sig igennem".

På Utterslev Pottemageri, hvor Thorvald Bindesbøll og Niels og Joakim Skovgård frembragte keramisk kunst, arbejdede Theodor Ph. ivrigt. Ved deres keramiske arbejder hjalp de med til fornyelse af dansk kunsthåndværk.

Marie Ph. skriver derom: "Jeg kalder det pottemageri. Det er en modesag, der vel snart dør hen, da det har vakt megen kritik og misfornøjelse blandt de ældre kunstnere og kunstvenner".

I et brev juni 1890 skriver Marie Ph.: "Theodor er rigtig glad i sommer over, at hans billeder har gjort lykke og betalt sig. Nu flytter han i denne uge atter til Saltholmen for at male dyr. Jeg mener, at han stagnerer ved at tage sine motiver på det fattige (med hensyn på naturforholdene) sted og bestandig de samme motiver, men han har en uudslukkelig kærlighed netop til det fattige, og så må han, som følge deraf, nøjes med en ringere udvikling og anerkendelse".

Da Theodor Ph. satte stor pris på sin moder, har hendes manglende forståelse sikkert gjort ham ondt.

Indtil han var et halvthundrede år, tjente han næsten intet på sine malerier. I 1887 fik han det Anckerske legat og levede ellers meget nøjsomt af renter af penge, han havde arvet efter sin fader og andre. Alene p.gr. af sin dårlige økonomi har han ikke syntes, han kunne gifte sig, og hans kunst optog også hans tid og kræfter.

Han elskede musik, havde en god sangstemme, men spillede ikke noget instrument. Hvad han havde hørt af musik, huskede han, og han kunne synge og nymne store partier af operaer og symfonier m.m. Mozart var hans yndlingskomponist.

Også læsning beskæftigede han sig en del med, især af filosofisk

art. Blandt skønlitteraturens forfattere satte han megen pris på Henrik Pontoppidan, og da han ikke selv mere kunne læse p.gr. af sin tiltagende blindhed, læste hans niece Helene Philipsen-Prahn højt for ham, f.eks. værker af Voltaire.

Ved selskabelige sammenkomster med venner eller familie holdt han af at få et slag kort. Han spillede helst l'hombre, men også whist, og som gammel spillede han 2mands bezique.

Da Theodor Ph. var midt i 60erne, blev hans syn dårligt, idet han fik grøn stær på begge øjne. Han blev opereret 1907 og 1909. Operationerne forløb så godt, at han ved forsigtig levevis var i stand til at male endnu en del år. I 1911, 71 år gammel, malede han sit karakteristiske og morsomme selvportræt fra Saltholmen.

Efter operationen 1909 var Theodor Ph. på en rejse til Italien med den norske maler Eilif Petersen og den norske forfatter Hans Kinck. Den sidste har i en artikel i et norsk blad "Kunst og Kunstnere" 1920, efter Theodor Ph.s død, skrevet om "Gamle Philipsen", som han lærte ham at kende på denne rejse.

Et sted skriver Kinck: "Jeg mindes ham klart en dag, vi i samtals løb kom ind på kirke og præsteskab. Han var just ikke klerikal og rettroende, men jeg husker, hvor han nærmede sig een varsomt her, for ikke at svække ens barnetro eller såre ens religiøse følelser. En fredelig hedning, den gode samvittigheds og en kæmpenatur stille panteisme fra eklektikertiden før kristendommen".

Et andet sted, hvor Kinck skriver om motiverne i Philipsens Saltbhlmsbilleder med alle kørerne og kalvene "med disse vidunderlige fjæs, bare sundhed, bare udfoldelse opfattet med humør", slutter han: "men det sjælelige moment ved hans inspiration var hans ustillelige tørst efter umiddelbar natur, hans brændende samfølelse med denne. Det var hans store egenskab, dette at kunne tilbede det frodige og saftige. Jo, også i noget andet lignede han et naturvæsen, han var fri for al dualisme, så ganske og aldeles ubefængt med dogmer; han var fra tiden før kristendommen".

Kinck slutter artiklen: "Visselig et af de ægteste og elskeligste mennesker, som vor tids kunst ejet".

Om en lille episode, som var karakteristisk, fortæller Kinck og flere andre, som havde rejst sammen med Theodor Ph. Denne sidste

THEODOR PHILIPSEN malende på Saltholmen
tegnet af Johannes Larsen 1913

havde et godt øje til de lidt langfingrede gadedrenge i Neapel. Theodor Ph. bar, som skik var dengang, sit ur i en udvendig vestelomme; derfra gik en tyk guldkæde, der var sat fast i et knaphul i vesten. Inden han nu spadserede på gaden i Neapel, fæstede han sin urkæde med sikkerhedsnåle på bagsiden af vesten. Når en dreng så forsøgte at snuppe kæden, gik den ikke løs, og Theodor Ph. morede sig og rakte næse af den lille tyveknægt.

Børnene fra familien Philipsen holdt meget af "onkel Theodor". Da han som ældre kom til at bo på Østerbro, gik han ofte tur i Østre Anlæg eller på Lange Linie. Hvis han på disse ture mødte familiens eller venners børn, fik han en lang snak med dem og smådrillede dem. Til sidst sagde han: "Nu skal du have en begmand" d.v.s. han satte sin tommelfinger på ens næse, og samtidig trykkede han et pengestykke i hånden på een og hviskede: "Det er til bolsjer".

Endnu et træk, som belyser Theodor Ph.s hengivenhed for børn og måden at omgås dem, kan læses bl.a. i breve fra maleren Peter Hansen, som opholdt sig i Italien, hvor Theodor Ph. havde besøgt familien. Peter Hansen slutter gerne sine breve med mange hilsener fra din "Kæreste", hvilket var Peter Hansens datter på 5-6 år.

I ejendommen i Pilestræde blev der i 1906 indrettet et atelier til Theodor Ph. i den ene lejlighed, hvori han arbejdede i vintermånederne, ellers boede han endnu nogle år i Kastrup, men til sidst måtte han opgive at male p.gr. af sin tiltagende blindhed. Han flyttede da til Østerbro, og fra 1916 boede han i en stuelejlighed i Frederikshaldsgade (nu Livjærggade). På 1ste sal i denne ejendom boede hans svigerinde Helene Philipsen-Prahm med sin datter, malerinden Helene Ph.-Pr. Denne niece blev ham en stor hjælp de sidste år, han levede.

I 1917 døde den ældre Helene Ph.-Pr., og niecen indrettede nu sin levevis således, at hun fuldstændig kunne anvende sin tid til at adspredde og pleje sin onkel Theodor.

De år, hvor Theodor Ph. ikke malede mere, kom han næsten daglig hos en af sine nevøer, som spillede for ham i timevis på klaveret, alt hvad Theodor Ph. holdt af. Som tak forærede han nevøen et flygel. Denne rundhåndethed overfor sine venner var karakteristisk for ham.

Theodor Ph. var næsten helt blind, da han døde 1920, 80 år gammel.

Xylograf Frederik Hendriksen holdt denne tale ved
Theodor Philipsens bisættelse d. 9ende marts 1920.

Udrundne er de gamle dage
som floder i det store hav,
og hvor sig hviler nu den svage,
der fandt den stærke og sin grav.
Men lovet være himlens Gud
de ædles æt dør aldrig ud.

Det er værd at mindes disse digterord, når vi jorder vore bedste mænd, hvadenten de kaldes bort i kraftig alder, eller de gamle, svage og trætte forlader livet. Det gælder også her ved Theodor Philipsens bære, ikke alene for den skare, der her er samlet for at sige ham det sidste farvel, og for den han skænkede sit venskab, men særlig for hans nærmeste slægt, dem der føler sorgen og savnet tungest. Frem for alle gælder det hende, hvis kærlige og trofaste hånd skærmede hans alderdoms tit tunge dage, og som stod støttende ved hans side til det sidste.

Og han var en sådan kærlighed værd; thi hans væsen var i sin bund idel hensynsfuldhed og godhed, og han var altid bedst tilfreds, når han kunne gøre dem, han holdt af, en glæde. Om ham er det med rette sagt, at han ejede et hjerte af guld, og jo mere vi prøvede det, des ægttere

viste det sig at være, og det hjerte slog forunderlig i takt, dels med hans bløde stærkt og fint musikalsk stemte kunstnernatur og dels med den mandige stejlhed og særhed, der vekslede om herredømmet i hans sjæl.

Men over minderne fra hans gamle dage ser vi tilbage til hans kraftigste år, enkelte af os helt tilbage til hans ungdom, da han som dansk soldat deltog i vor sidste bitre kamp for Sønderjylland, og da han begyndte sit kunstneriske arbejde. Han gik troligt i vor gamle kunstscoles spor og arbejdede sig langsomt fremad dog uden nogen nævneværdig påagtning.

Først da han omkring 1880 havde opdaget Saltholmen og samtidig, under den da herskende franske indflydelse, havde optaget friluftsmaleriet, satte hans kunst ret knop og vandt opmærksomhed.

Af sit rene danske sind elskede han vore skove og flade enge og strande, og på Holmen havde han sit kære kvæg, hestene, køerne og kalvene under de frieste forhold. Der var han sin egen herre, alene med sit arbejde, derfra hjembragte han hvert år herlige billeder, hvorefter mange nu hører til vor kunsts klenodier.

Fra Holmen drog han af og til på rejser til syden og arbejdede sammen med jævnaldrende eller noget yngre kunstfæller, og til Holmen vendte han omkring 1890 tilbage fyldt med begejstring over de franske Impressionisters resultater. Nu satte den 50årige mands evner fuld blomst, og han omsatte med stor energi og mod læren, han havde næmnet, i de lysende pragtfulde Saltholmsbilleder, der danner skel i vor kunsts udvikling; thi han var den første, der tilførte vor malerkunst den helt dagklare, vejrfriske farve, uden dog på nogen måde at bryde linien i vor kunsts tradition; thi dansk var han i bund og grund, og dansk vedblev han at være, og vort folk og fædreland vil bevare hans navn blandt sine bedste.

Et lykkeligt kunstnerliv er afsluttet; thi han havde i sandhed den rette glæde i sit arbejde. Hans dybe kærlighed til kunsten og hans fuldkomne ligegyldighed for al udvendig anerkendelse var forbilledlig for os alle, ældre og yngre.

Derfor kan vi samle alle gode minder om ham i ordene:

Så lad derpå os syn da fæste,
hvad ædle kalder livets lyst.
Ja, lad os kappes med de bedste
og vove kæk med død en dyst.
At byde den og graven trods
kan med Guds hjælp og lykkes os.

Ære, lys og fred over dit minde Theodor Philipsen.

PETER PHILIPSEN-PRAHM 1841-1899

Der var kun en af grosserer Philipsens 7 sønner, som uddannede sig som handelsmand, og det var Peter Ph.

Så vidt man ved, var han i sin ungdom ansat i et smørfirma, og da dette gik fallit, bestemte han sig til at prøve noget nyt, nemlig til at emigrere. Der var nogle af familien Philipsens bekendte, som var rejst til Java, dengang i Hollandsk Indien, og for hvem forholdene derude havde vist sig gunstige for en mand i købmandsbranchen. Peter Ph. besluttede sig i 1871 til at forsøge lykken der.

Af sønnerne i Pilestræde var flere meget kønne. Til disse hørte Peter Ph. Han var høj og slank, havde et markeret ansigt, mørkt krøllet hår og brune øjne. Han var sammenlignet med sine brødre en mere indadvendt og reflekterende natur, og det har sikkert hjulpet ham til at udholde den ensomhed, han i lang tid kom til at leve i senere i livet.

I 1864 blev han forlovet med Helene Holst (datter af provst Peter Nicolai Holst 1784-1872 og Anna Helene Tønder-Lund 1800-1875). Hun var en nydelig og meget intelligent pige. De blev gift 1867 og fik de følgende år 2 drenge. Da Peter Ph. besluttede sig til at rejse til Batavia på Java og nedsætte sig som købmand, måtte han lade kone og børn blive i Danmark. Et par år senere rejste Helene og børnene til Java. Helene kunne ikke tåle det tropiske klima, hvor de boede, og da hun i løbet af et par år fik endnu 2 børn, var hun så afkræftet, at hun måtte rejse til Danmark med alle 4 børn. Der var da stor sandsynlighed for, at Peter Ph. om et par år kunne følge efter som en velhavende mand.

Men det skulle blive anderledes. Uheldigvis satte Peter Ph. sine penge i et tinmineforetagende på Sumatra, og dette gik fallit. Der var nok af tin, men det kunne ikke brydes, da omkostningerne var for store. Peter Ph. mistede sine penge og kom i stor gæld. Da han var meget ærerør, ville han ikke rejse hjem til Danmark, hvor han intet arbejde havde. Han blev på Java og levede i 14 år adskilt fra sin familie. Sin gæld fik han afbetalt, og han sendte samtidig så mange penge hjem, at børnene kunne få en god uddannelse.

I modsætning til sine brødre havde Peter Ph. ret konservative

meninger. Af natur var han religiøs og samtidig lidt af en naturfilosof. Hans hovedinteresse var alt, hvad der vedrørte naturen, botanik, zoologi, vulkanisme, som der var meget af på Java, og astronomi. Darwins teorier var han ivrig optaget af.

På Java hævde han skiftet arbejde. Han var blevet bestyrer på nogle teplantager og de tilhørende fabrikker. Efterhånden tjente han godt og var så glad for sit arbejde og livet i naturen på Java, at han ikke kunne tænke sig at bosætte sig i Danmark, før han ikke behøvede at arbejde mere.

Peter Ph.s kone Helene boede i København på Martinsvej ved Søerne i et lejet lille hus. Hun var en enestående husmoder og opdrager for sine børn. Med et beskedent budget klarede hun hjem og børn og havde også tid og kræfter til at være hjælpsom imod mange både ældre og yngre. Med årene voksede en dejlig have op omkring huset på Martinsvej, og hjemmet var både sommer og vinter samlingssted for hendes egen og hendes mands familie. Især var hendes svigermoder Marie Ph. glad for dette hjem, hvor hun ofte kom, og hun betragtede Helene som sin datter.

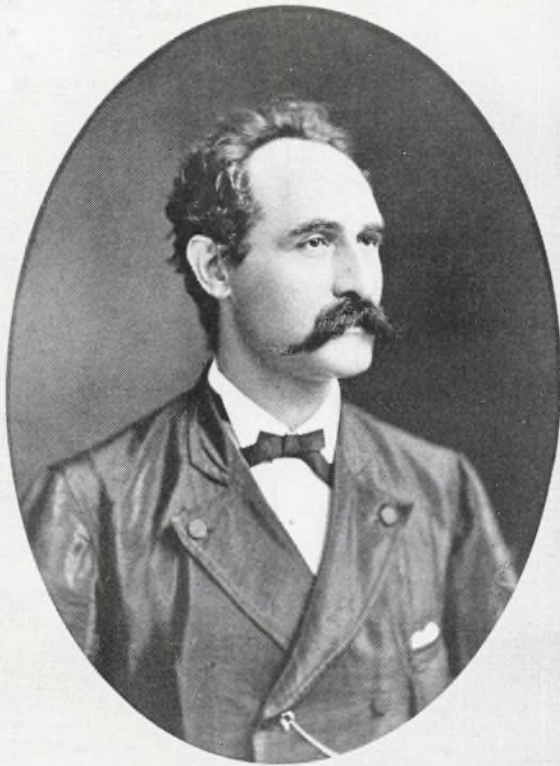
Mange gange i årenes løb var der tale om, at Helene skulle rejse til Java med sine 2 yngste børn; de 2 ældste Frederik og Viggo studerede til læge og jurist i København. Men til sidst blev det bestemt, at de 2 yngste børn skulle gøre deres skolegang færdig først.

Sønnen Louis ville ikke være student, men datteren Helene ville gerne have studeret, hvis hun var blevet i Danmark. Nu uddannede hun sig, da hun senere igen kom til København, på Kunstakademiet.

I 1892, Helene og Peter Ph.s sølvbryllupsår, kom Peter Ph. til Danmark for at hente sin kone og de 2 børn med til Java.

De kom på Java til at bo i bjergene, hvor der var et dejligt klima og meget smukke omgivelser. Helene beskriver deres bolig som herregårdsagtig med en stor parklignende have. Det eneste, hun af og til savnede, var den store omgangskreds af familie og venner, som tidlige kom i hendes hjem.

Helene og Peter Ph. havde 7 gode år på Java. I 1899 skulle der anlægges en ny turbine til fabrikken, som hørte til teplantagerne. Der skete da et jordskred, hvorved nogle javanske arbejdere blev gravede. Peter Ph. sprang ned for at hjælpe, men blev selv dræbt af

PETER PHILIPSEN-PRAHM

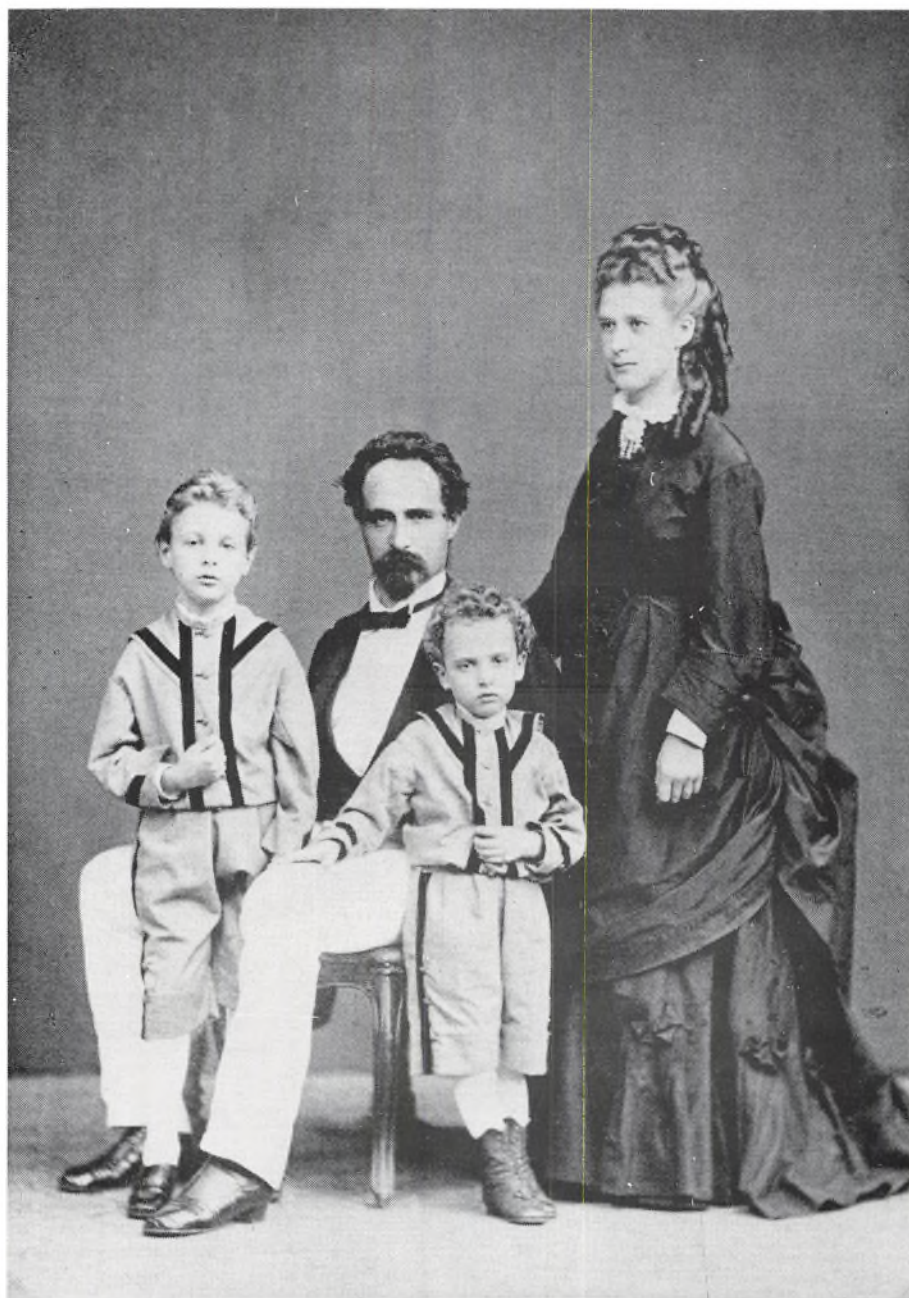

HELENE PHILIPSEN-PRAHM f. HOLST

HELENE og PETER PHILIPSEN-PRAHM

Java 1898

PETER og HELENE PHILIPSEN-PRAHM
FREDERIK VIGGO
Batavia 1874

et nyt jordskred. Han blev 58 år gammel.

Hans kone rejste sammen med sin datter tilbage til Danmark, hvor hun levede under gode økonomiske forhold til sin død 1917.

Den yngste søn blev boende på Java det meste af sit liv og gik i sin faders fodspor, idet han også blev bestyrer af teplantager.

I 1892 fik Peter Philipsen og hans familie ved kgl. bevilling navneforandring til navnet Philipsen-Prahm.

Årsagen til, at Peter Ph. ønskede navneforandring, var den, at der i Paris i 1890 var en morder ved navn Philipsen. Han havde tilredt sit offer på en så bestialsk måde, at efterretningerne herom udbredtes gennem verdenspressen og også kom til Java. Her blev Peter Ph. ofte spurgt, om han var i familie med morderen. Det generede ham så meget, at det gav anledning til navneforandringen. Hans brødre var ikke interesserede i at skifte navn.

Navnet Prahm er en omskrivning af Praëm, hvilket var et norsk navn, som en af Marie Ph.s (f. Ibsen) forfædre havde haft. Det var på hendes faders moders side. (en tip tip oldefader)

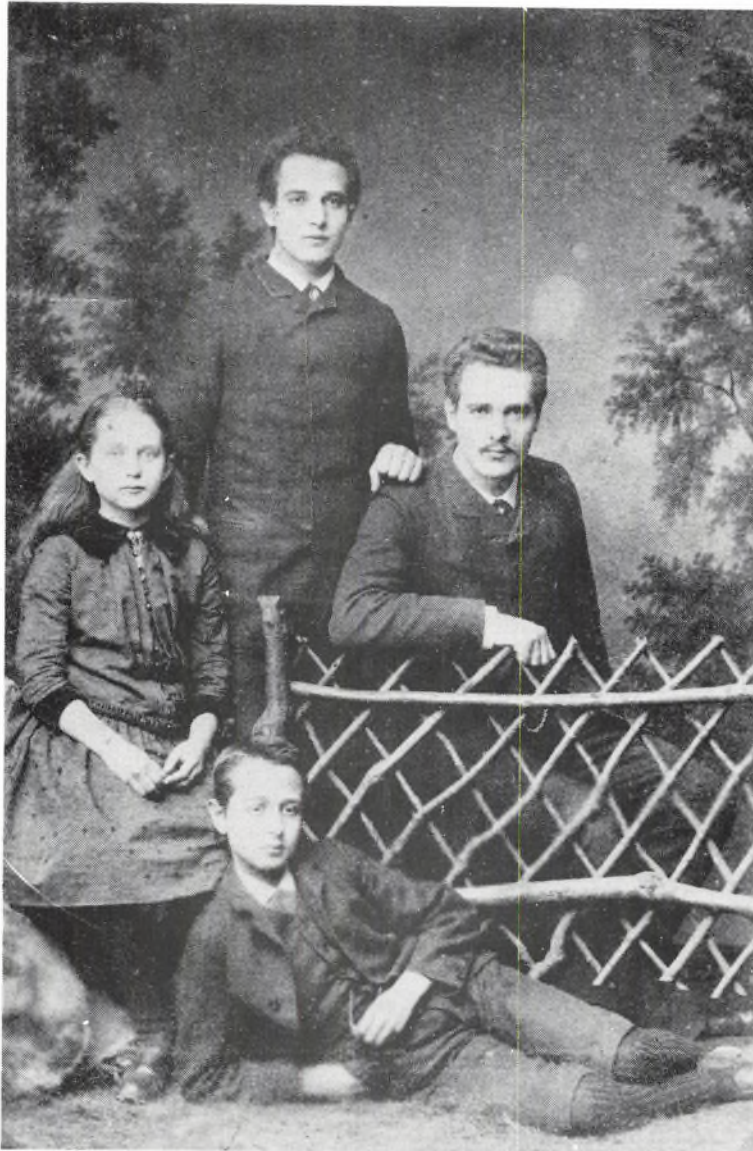
CARL PHILIPSEN 1843-1901

Alle familien Philipsens børn var musikalske, men Carl Ph. var den eneste, for hvem musikken blev et erhverv. Fra han var barn, spillede han klaver og senere violoncel, og han havde også en god sangstemme.

Hans familie har sikkert været bange for at lade ham blive musiker, da det var et meget dårligt betalt erhverv, med mindre man blev verdensvirtuos eller en kendt dirigent.

Carl Ph. tog derfor studentereksamen, så han havde den at arbejde videre fra, hvis hans evner som musiker ikke slog til. Men han arbejdede flittigt med musikken, først og fremmest spillede han violoncel. Han spillede bl.a. i Musikforeningens orkester, som N.W.Gade dirigerede.

Peter og Helene Philipsen-Prahms 4 børn.
1888

VIGGO FREDERIK
HELENE LOUIS

For at få den bedst mulige uddannelse rejste han i 1865 til Tyskland; Vist nok først til Breslau, men derefter til Dresden, hvor han spillede hos cellovirtuosen Grützmacher, som forblev hans ven hele livet. På et tidspunkt deltog Carl Ph. i en konkurrence til Berlins Symfoniorkester som cellist og fik stillingen, som han beholdt resten af sit liv. Han var Kongelig Kammermusiker i Berlin og kendt som en dygtig cellist, men han var ærgerrig og ville gerne have været en stor virtuos og beklagede sig i sine breve til sin moder flere gange over, at han ikke var blevet til mere i denne verden.

Carl Ph. var en smuk mand, mørklødet med mørkt krøllet hår. Han var et charmerende menneske, velbegavet og med mange talenter. I et brev skrev han, at hvis han engang giftede sig, blev det ikke med en tysk pige, snarere med en nordisk, men han forblev ungarl.

I Berlin boede han til leje hos en tysk familie Marsmann, hvor manden var forretningsmand. Familien havde en pige, som Carl Ph. nærmest betragtede som sin niece. Han hjalp hende med at pynte juletræ og spillede ved hendes børneboller m.m.

Også hr. og fru Marsmann var hans gode venner. På helligdage, når han var hjemme, og på festdage var han ofte inviteret til middag hos dem. Carl Ph.s moder korresponderede af og til med fru Marsmann.

Stuerne, hvori han boede, var møbleret med smukke gamle møbler fra hjemmet i Pilestræde, som blev opløst efter faderens død 1876. Hans moder forærede ham engang et flot gulvtæppe, og på et tidspunkt sendte hun ham nogle silkegardiner, som han havde meget besvær med at få gennem tolden, og som han måtte betale dyrt for. Han bad hende ikke sende mere af den slags, da Bismarck skulle have megen told (og store skatter) til at betale udgifterne til militæret.

Der var så god plads i Carl Ph.s hjem, at han kunne have tilrejssende danske boende, f.eks. tilbød han engang N.W.Gade at bo hos sig, da Gade skulle dirigere en koncert med egne værker i Berlin. Gade var dengang en ældre mand og ville gerne bo et roligt sted.

Også andre danske opsøgte Carl Ph. i Berlin bl.a. Emil Hartmann, Betty Hennings og hendes mand og flere af brødrenes venner, som var kommet i hjemmet i Pilestræde, f.eks. dr. Wanscher og professor Ussing.

I det daglige havde Carl Ph. nok at bestille. Han spillede ved

teatret, hvor der i en række år var mange trættende prøver på Wagneroperaer, og i Berlins Symfoniorkester. Han deltog i kammermusik og spillede solo ved koncerter.

Desuden underviste han elever på Konservatoriet. Når han samtidig øvede sig flittigt både på cello og klaver og også gav sig af med at komponere, var hans dag og mange aftener godt besat.

Ofte var Carl Ph. indbudt til selskaber, hvor han var en velset gæst, idet han bidrog en væsentlig del i underholdningen. Han holdt taler, skrev og komponerede sange og spillede. Det kneb for ham at få tid til korrespondance, og han bad sin moder, med hvem han havde regelmæssig forbindelse, undskylde, at hun ikke oftere hørte fra ham.

Hvis Carl Ph. havde en dag eller flere fri, var det hans bedste adspredelse at trave ture i omegnen, og hvis det var jagtsæson, tog han med nogle venner på jagt. I almindelighed var udbyttet harer og agerhøns, som fru Marsmann tilberedte til middag. Men af og til var det større vildt. Han kendte en godsejer, som havde stort jagtterræn og som arangerede større klapjagter.

Når det om vinteren var skøjteføre, holdt han af at få lidt motion ved en halv eller en hel times skøjteløb.

Om sommeren, så snart teatret lukkede og koncertsæsonen var forbi, rejste Carl Ph. bort fra Berlin. Han glædede sig til sin 2 måneders ferie. Hvert år var han en lille tur i Danmark for at besøge sin moder og sine brødre, men ellers var han på rejser i Europa, til Norge, til Italien, til Østrig og til Schweiz og endte ofte med en fodtur i Tyroleralperne.

I 1889 var han en længere tid i Frankrig og i Paris til Verdensudstillingen. Han var begejstret for Paris, og syntes, Berlin var en "landsby" i sammenligning. Da hans moder syntes, at hans begejstring var for overdreven, skrev Carl tilbage, at hun måtte huske, at han ikke kunne tale med sine tyske venner om Frankrig. De betragtede enhver ytring om Paris og franskmændene som en personlig fornærmelse. De mente, at Paris stod langt under Berlin, og at franskmændene var afskummet af menneskeheden. Det var drøjt, når han selv havde helt modsatte anskuelser. "Paris med sine eminente kunstnydelser, så produktiv og original". Til daglig levede han i en by, hvor alt drejede sig mere eller mindre om landets fyrste og fyrstelige familie, om mili-

CARL PHILIPSEN

1843-1901

Cellist i Berlin

Sing-Akademie.

Montag, den 3. December 1888, Abends 7½ Uhr

I. Cyclus. **III. CONCERT** I. Cyclus.

unter gütiger Mitwirkung

von Frau **Amalie Joachim**, der Pianistin
Frä. **Hedwig Holtz** und des Kgl. Kammermusikers Herrn
C. Philipsen

gegeben von

Dr. Hans Bischoff u. W. Hellmich.

PROGRAMM.

1. **C. Saint-Saëns.** Sonate in C-moll, Op. 32, für Clavier und Cello.
a) Allegro. b) Andante tranquillo. c) Allegro moderato.
2. **F. Schubert.** Lieder aus dem Schwanengesang.
a) Liebesbotschaft. b) Kriegers Ahnung. c) Ihr Bild.
d) Doppelgänger. e) Taubenpost.
3. **Joh. Brahms.** Variationen für zwei Pianoforte über ein Thema von Haydn.
4. **César Cui.** Cantabile für Cello, Op. 36.
5. **R. Schumann.** „Frauenliebe und -Leben.“ Cyclus von 8 Liedern.
6. **F. Mendelssohn.** Trio C-moll für Clavier, Violine u. Cello.
a) Allegro energico. b) Andante espressivo. c) Scherzo.
d) Allegro appassionato.

Die Begleitung hat Herr **Wolfgang Hansen** gütigst übernommen.

Die Flügel sind aus der Fabrik des Kgl. Hof-Lieferanten Herrn **C. Bechstein.**

Billets zum Saal 3 M., Vorsaal und Loge 2 M., Balkon 1,50 M.
sind bei Herrn **Schwidersky** in der Sing-Akademie, sowie Abends an der Kasse zu haben.

Zeit zu monotonen Musikstücken hätten wir etwas einzuwenden. Dr. Philipsen hatte als Solo-Nummer sich ein Cantabile von César Cui, Op. 36, gewählt, welches er mit schönem vollem Ton zur Geltung brachte. Ebenso vortheilhaft zeichnete er sich in der Cello-Sonate von Saint-Saëns (C-moll, Op. 32) aus und Dr. Bischoff desgleichen mit dem übernommenen Klavierpart. Das Werk ist zwar nicht reich an großen Gedanken, besitzt aber eine Menge von Feinheiten, wie wir sie bei diesem französischen Componisten stets antreffen: es ist edel gehalten und von schöner Form. Das Ensemble wurde musterhaft ausgeführt und gleich gut gelang das Mendelssohn'sche Trio (C-moll), worin Dr. W. Hellmich sich wie stets als vortrefflicher Geiger zu erkennen gab.

To koncertprogrammer fra Berlin 1888. Carl Philipsen medvirkede som cellist. Til den ene koncert spillede han bl.a. en Capriccio, som han selv havde komponeret.

Sing-Akademie.

Mittwoch, den 4. April 1888, Abends 7½ Uhr

II. Cyclus.

III. CONCERT

II. Cyclus.

unter gütiger Mitwirkung

von Frau **Amalie Joachim** und der Kgl. Kammermusiker
Herren **A. Gentz** (Viola) und **C. Philipsen** (Cello)

gegeben von

Dr. Hans Bischoff u. W. Hellmich.

PROGRAMM.

1. **F. Kiel.** Sonate G-moll, Op. 67, für Piano und Viola.
a) Allegro. b) Scherzo. c) Andante con moto. d) Allegro molto.
2. **E. E. Taubert.**

}	a) Widmung.
	b) Spielmannslied.
	c) Spielmannslied.
	d) Luarin (Wiegenlied).
3. a) **A. Lindner.** Serenade
b) **C. Philipsen.** Capriccio } für Cello.
4. **J. S. Bach.** Vier geistliche Lieder aus der Schemelli'schen Sammlung entnommen und ausgearbeitet von R. Franz.
4. **E. E. Taubert.** Quartett Es-dur, Op. 38, für Piano, Violine, Viola und Cello.
a) Allegro commodo. b) Romanze. Adagio molto. c) Intermezzo. Vivace. d) Molto vivace.

Die Begleitung von No. 3 hat Herr **Otto Bake** gütigst übernommen.

Der Flügel ist aus der Fabrik des Kgl. Hof-Lieferanten Herrn **C. Bechstein.**

Billets à 3, 2 und 1,50 M. sind bei Hrn. Schöff in der Sing-Akademie, sowie Abends an der Kasse zu haben.

Th. R. [Das 3. Montags-Concert der Herren Dr. H. Bischoff und W. Hellmich,] welches am 4. April stattfand, hatte ein recht interessantes Programm. Kiel's selten gespielte Sonate in G-moll für Klavier und Viola (Op. 67) eröffnete dasselbe. Herr Kammermusikus A. Gentz spielte die letztere mit dem von ihm gewohnten schönen großen Ton und künstlerischen Verständniß. Es folgten 4 Lieder von Ernst Eduard Taubert, fein empfundene Stücke von interessanter Faktur. Frau Amalie Joachim sang sie in der ihr eigenen meisterhaften Weise, besonders mit dem zweiten (Spielmannslied) und dem vierten (Luarin, Wiegenlied) eine bedeutende Wirkung erzielend. Außerdem sang die Künstlerin noch fünf geistliche Lieder von Bach, auch mit diesen, trotz des ernsten Inhalts, durch die Innigkeit ihres Vortrages die Hörer zu lebhaftem Beifall hinreißend. Herr Kammermusikus C. Philipsen (Violoncellist) spielte eine Serenade von A. Lindner und ein Capriccio eigener Komposition mit sehr gutem Erfolge. Den Schluß des Abends machte E. E. Taubert's bereits wohlbekanntes Klavierquartett in Es-dur, von den Concertgebern und den Herren Gentz und Philipsen vortrefflich ausgeführt.

tæret og om Berlins egne fortræffelige forhold, som overgik alt andet.

Carl Ph. kunne ikke lide at deltage i koncerterne ved hoffet, hvor alt var stift og kedeligt.

En anden ting, som ærgrede ham, var tyskernes tilbedelse af Wagner. Der opførtes næsten ikke andet end Wagners operaer, og selv om Wagner på sin måde var genial, syntes han, at musikken ofte var svulstig og unaturlig.

Da der på et tidspunkt i Berlin var tale om at indføre uniformer til orkestrets medlemmer ved hofkoncerter og ved teatret, skrev han: "De er jo splitter gale, bliver det sådan ved, rejser jeg til Amerika".

Efterhånden som Bismarck gjorde sin indflydelse mere gældende, og senere under kejser Wilhelm II, var det svært for Carl Ph. at befinde sig vel i Berlin. Mange af hans venner var jøder; han var selv af jødisk herkomst, og der var megen antisemitisme i Tyskland.

Politisk var han radikal, og han skrev til sin moder, at han blev mere og mere demokrat.

Carl Ph.s moder foreslog ham at blive pensioneret, men det var for tidligt. Endnu kunne han ikke leve af sin pension, men han glædede sig til, at han blev 60 år, så kunne han gå af og rejse hen, hvor han ville.

Carl Ph. døde 1901, 58 år gammel.

FREDERIK PHILIPSEN 1845-1896

Efterkommere af brødrene Philipsen huskede Frederik Ph., som den hjerteligste og hjælpsomste af alle 7 brødre, af "onklerne", som de kaldtes af familiens yngre medlemmer.

Når man sammenligner brødrenes portrætter, får man indtryk af, at Frederik Ph. var den eneste, der rigtig lignede sin fader. De andre havde alle nogle af deres moders træk. Han var ikke den kønneste, men han havde et ualmindelig fornøjet og klogt ansigt.

FREDERIK ESKILD
PHILIPSEN
1845-1896
Undernotar

Frederik Philippsen som Othello
i Verdis opera.

Frederik Ph. i en operaarie,
syngende en sopranarie med
fistel (falset) stemme.

Fra ganske ung havde han haft tilbøjelighed til embonpoint. Hans moder omtaler ham, allerede da han var barn, som tykke Frederik.

Frederik Ph.s data er følgende. Han blev student 1864, cand.jur. 1870/71 (fik i 70 haud, i 71 laud), undernotar 1871, og han arbejdede desuden som translatør i fransk og engelsk. Han var ungkarl.

Ligesom de andre brødre var Frederik Ph. meget musikalsk. Han var den, der spillede bedst klaver, og han havde en udmærket tenorstemme og ville gerne have været operasanger, men forældrene frarådede ham det og bad ham uddanne sig med et sikrere levebrød for øje.

På grund af sine musikalske evner underholdt han ofte ved selskabelige sammenkomster med at spille og synge. Han elskede at synge, både mindre krævende sange og store operaarier; især holdt han af at udføre partier fra Verdis operaer.

Desuden havde hans stemme en ejendommelig egenskab: han kunne synge i falset. Professor Schmiegelow skriver et sted i sine erindringer følgende: "En kortere tid boede undernotar Frederik Ph. i Euston Square (London 1882). Han var meget påskønnet af pensionatets beboere p.gr. af sin hyggelige og fornøjelige omgang og sin musikalske sangbegavelse, som særlig udfoldede sig, når han lejlighedsvis optrådte som operasangerinde, idet han var i stand til med fistelstemme (falset) at aflevere de største operaarier fra Rossinis og Verdis operaer, som jeg har hørt Adeline synge på Covent Gardens teater".

Frederik Ph. havde mange venner. Nogle kom hver ugedag til et slag kort, og sådan en aften blev der på et tidspunkt altid musiceret.

Som embedsmand var han anerkendt som værende både dygtig og hjælpsom, og utallige er de mennesker, der har henvendt sig til ham og fået gode råd og bistand, ikke mindst, hvis de var i en økonomisk knibe.

Da Frederik Ph. mistede sin fader 1876, havde han i nogle år haft sin egen lejlighed i Løngangsstræde. Men efter faderens død, flyttede hans moder ind hos ham og boede der i fem-seks år. Derefter flyttede hun i pensionat.

Lange fik han ikke lov til at bo for sig selv. Hans hjælpsomhed fornægtede sig ikke. Da hans broder Sophus mistede sin kone og havde ret vanskelige forhold, flyttede Sophus med sine børn ind hos

Frederik, og først i 1889 fik han igen egen bolig. Han fik en lejlighed ved Langebro med en dejlig udsigt ud over Kalvebodstrand. Dog også her havde han af og til logerende gæster for længere tid.

Ejendommen i Pilestræde havde Frederik Ph. tilsyn med. Butikker og lejligheder skulle udlejes og vedligeholdes, ejendommen omprioriteres o.s.v. Han ordnede også sin moders og flere andre slægtnings pengeanliggender. En dag om ugen besøgte han sin gamle moder, snakkede med hende og fortalte nyheder, og det var ham, der bestilte vogn og arrangerede skovture om sommeren, hvor moderen var selvskreven til at deltage, eller han hentede hende med til en teateraften.

Kort sagt Frederik Ph. var næsten uundværlig for familien ved sin hjælpsomhed og sit ukuelige humør. Det var derfor et meget stort savn for alle, da han døde 1896, kun 51 år gammel.

På notarialkontoret blev han afløst af sin nevø Viggo Philipsen-Prahm, som også afløste ham som rådgiver for familien i flere juridiske anliggender.

Man kan måske i dag finde det mærkeligt at se Frederik Ph. optræde som dame (se foto. side 49) omhyggelig udklædt i krinoline m.m., men i de tider var det meget almindeligt, at mænd var udklædte og optrådte i kvinderoller. I Studenterforeningen måtte der f.eks. ikke komme damer, i flere år ikke engang kvindelige studenter.

Når der spilledes komedie, eller der var underholdning, hvor der skulle optræde damer, blev de erstattede af mænd.

Arthur Abrahams, en fætter til brødrene Philipsen, skriver i sin bog "Minder fra min studentertid" om en cirkusforestilling, som studenter arrangerede for at indsamle penge til en ny Studenterforeningsbygning. Han beskriver Harald Ph., som optrådte som primadonna. "Han var klædt i hvid baldragt med korte skørter og en krans af røde roser i håret. Med megen værdighed førtes han ind, han nejede og kyssede på fingrene til alle sider og blev modtaget med stormende jubel. Med det mest udsøgte koketteri og den fineste gratie, svang han sig op på hesten, hvis krop dannedes af et par studenter".

POUL PHILIPSEN 1846-1901

Om Poul Ph. udtalte familien sig ikke gerne, og man ved derfor meget lidt om ham, men han var familiens sorte får. Poul Ph. var uddannet som bogholder og ugift.

Han må have haft en karakterbrist, men om hvornår den begyndte at vise sig, vides intet. Sikkert er han blevet forkælet som den yngste af søskendeflokken. Som voksen har han været upålidelig og brugt alt for mange penge, og familien har gang på gang måttet hjælpe ham ud af de uheldige situationer, han var kommet i. Til sidst blev han umyndiggjort.

Brødrene forsøgte at hjælpe Poul og var meget venlige mod ham. Carl havde flere gange Poul på besøg i Berlin. Men de har intet kunnet gøre for at forbedre ham.

Broderen Frederik var den, der tog sig mest af ham og forstod ham bedst. I nogle år boede Poul Ph. på St. Hans Hospital, hvor han havde lidt arbejde, samtidig med at han fik behandling.

Derimod havde Poul Ph.s moder ikke meget tilovers for sin søn. Hun var selv så karakterfast, at hun slet ikke kunne forstå et menneske med hans karakterbrist.

Følgende 2 uddrag af breve skrevet af Marie Ph. til sønnen Peter på Java, fortæller en del om forholdene.

Februar 1886.

Glad bliver man jo aldrig ved at se ham (Poul). Imidlertid, da han nu er uskadelliggjort (umyndiggjort) og kun sjældent lader sig syne, modtager jeg ham altid venligt.

Han lever ude på hospitalet (St. Hans) i stor selskabelighed. Alle funktionærerne har optaget ham i deres familie og selskabelighed. Han arbejder på hospitalet, får derfor 20 øre daglig, så hjælper han een med regnskaber, en anden med korrespondance, o.s.v. Hans arbejds-evner er temmelig usvækkede. Han er meget yndet. Han kom for at låne en kjole af brødrene til at bruge i et middagsselskab; at han samtidig slog mig en lille plade, forstår sig. Han er legemlig stor og kraftig, men nu syntes mig, at man tydelig se i hans øjne, at han ikke er åndelig normal, også hans glade sorgløse tale, som om alt var i orden med ham, vidner om, at han ikke kan tænke logisk.

November 1889.

Så ved du måske, at Poul på Frederiks foranledning er kommet til Færøerne. Det var ønskeligt, at han forandrede opholdssted en tid. Poul selv ønskede at komme til Island, Grønland eller Færøerne. Han er i kost hos en mand, der hedder Møller, som er assistent hos Landfogeden. For 1000 kr. årlig skal han have hel forplejning, iberegnet vask. Noget skriveri vil han påtage sig, hvis han kan få det. Hans umyndighedserklæring er tinglæst deroppe på det, at ingen skal blive bedraget af ham, thi det at slå plader er endnu bestandig hans tilbøjelighed, der, hvorvel han har været på Dåreanstalten, ikke har kunnet undgås.

Sorgen for ham ophører ikke. Godt er det da, at her er midler til at betale for, at han bliver uskadeliggjort for samfundet.

Poul Ph. døde 1901 uden at have forandret sig.

Marie Ph. skriver, at Poul slår plader; d.v.s. at han låner penge under falske forudsætninger og ikke betaler dem tilbage.

På de følgende sider gengives 3 breve, som Marie Ph. har skrevet, og hvori hun på sin levende og fornøjelige måde fortæller om et par familiebegivenheder, nemlig sønnen Sophus Philipsens forlovelse 1865 og barnebarnet Viggo Philipsen-Prahms bryllup 1899.

Det 3die brev er skrevet året før Marie Ph. døde, og i dette får man en del at vide om hendes børnebørn og om hende selv f.eks. om hendes vedvarende interesse for at læse og om hendes helbred.

Brevene er gengivet med hendes eget ordvalg og sætningsbygning, men stavemåden er ændret til den, der bruges i dag.

1 Brevet er skrevet af Marie Philipsen til svigerdatteren Helene Holst, som opholder sig i England hos sin gifte søster Nanna Weber. Helene er i november 1864 pr. brev blevet forlovet med Peter Philipsen, som nu også er i England.

Sophus Philipsen er blevet forlovet med Elisabeth Schøller.

København 6 marts 1865.

Kæreste elskede Helene.

I aften skriver jeg til dig i stedet for til Peter, da jeg nemlig gerne vil forestille dig din nye søster. Af Peters brev kender du vel mine forudbetænkninger i anledning af Sophus' forlovelse.

Nu da jeg ser, at Schøllers er i enhver henseende fornøjede med partiet, og da Elisabeth oprigtig elsker Sophus, og at han skønner på sin lykke, så viger alle skrupler for en så inderlig glæde over atter at have fået en velsignet "datter".

Hun er virkelig en elskværdig lille pige, mild af sind, kærlig af hjerte, med fin følelse og god forstand, ganske som jeg tænker mig dig, kun tror jeg mindre udviklet, da hun kun er 17 år.

Vel er 2 års forskel i alder ikke stor, men du har som den yngste af dine søskende levet mest mellem ældre, og er derved blevet tidligere udviklet, ikke mener jeg dermed, at du ikke skulle være munter, thi gudskelov det hører jeg, du er, og det skal vi nok konservere, men kun at du passer bedre for Peter end f.eks. Elisabeth ville have gjort.

Vi har i disse glædens dage ret savnet dig og Peter; ved hver lejlighed tager vi Eder med i vore tanker og tale. Bedst er det vel, at jeg giver dig en kronologisk skildring af tingenes udvikling herhjemme.

I tirsdags formiddag gik jeg ud at hilse på dine forældre, da jeg længe ikke havde set dem. Din fader var en visit ude, og kaptajn Beck var heller ikke hjemme, men vi fruentimmere fik os en lun pas-siar, og børnene var søde, især lille Helene, der husker på onkel "Petter", som hun siger hver gang hun ser mig.

Din moder mindede mig ved afskeden om tante Lottes fødselsdag, hvorover jeg var hende meget taknemmelig, da jeg er en glemsom personage.

Tirsdag eftermiddag da vi drak kaffe, slap vor gamle stuepige en lille 4 års dreng ind i stuen med de ord: "Der er lille Knud Schøller med et brev til fru". Drengen halede langsomt brevet op af lommen. Vips - snappede Sophus det, gik ind i dagligstuen og læste.

"Hvad var det?", sagde Philipsen og så på mig. "Brevet var vist ikke til os", sagde jeg, lukkede dagligstuedøren for Sophus og lod ham alene. Lidt efter gik jeg derind, der stod han med glædestårer i øjet og sagde: "Moder, jeg har Elisabeths Ja".

Der blev jubel i vort hus, thi vi elsker alle dette lille pigebarn, og kærlighed forstørret hjertet.

Sophus løb ud i Rigensgade og hentede sin skat, som kom, og så var hun hjemme. Min egen søde Helene, også du har længst været hjemme i vore hjerter. Jeg glæder mig til, at du også skal blive hjemme i vort hus.

Elisabeth har ligesom en lille solstråle åbnet svogrens hjerter for den lykke at have en svigerinde. De kom ved hende straks i det rette forhold til dig, og Harald proponerede i går, hvad nu hurtigt blev antaget, at alle brødrene samt Elisabeth ville tilskrive dig et langt brev, hvor de nu, da tungebåndene var løste, tolkede dig de længe af gene tilbageholdte følelser.

Dagen efter Sophus' forlovelse var vi alle budne til bal hos grosserer Knudsen på 1ste sal. De bad Elisabeth med, og jeg havde der første gang den glæde at føre vor yndige datter med mig.

Harald åbnede ballet med husets ældste datter. Der var meget muntert, men for resten trætter det mig overordentlig at være i selskab.

Dagen efter var jeg ordentlig syg deraf.

I lørdags formiddag havde jeg da Sophus og Elisabeth med ud hos tante Lotte. Jeg fortalte hende, at hendes fødselsdag var en lykkesdag for vort hus. Jeg havde på denne dag første gang gjort dit bekendtskab, og nu var jeg første gang ude af vort hus med Elisabeth. Hun forenede os således, og jeg gjorde hende det til pligt at leve, til hun fik alle vore sønner ligeså godt forsørgede.

Derude traf jeg sammen med din moder og Laura. Din fader var her i besøg, ligesom vi stod og skulle køre derud, jeg ville bortføre ham med mig i drosken, men han ville ikke, dels fordi han ikke var barberet, men vist egentlig, fordi han ikke ynder kvindekompagni.

Han er rask den herlige gamle. Tænk dig, jeg kysser ham imellemstunder, enten han vil eller ej. Forleden faldt jeg ham virkelig om halsen og kyssede ham.

I går søndag var Philipsen og jeg på visit hos Schøllers o.a. Til middag samledes de unge som sædvanlig hos os til kirsebærsuppe og oksesteg. Der var vore egne børn, Elisabeth, hendes søster Margrethe, løjtnant Gad, ditto Bonnesen, Hans Smidth og Viktor Hansen. (Søg forklaring hos Peter) Carl Rothe kom ikke, da hans søster Thora lagde beslag på ham, heller ikke Normann var her, da han var syg.

Ved bordet udbragte jeg begge mine døtres skål, den blev honoreret med akklamation. Elisabeth takkede, hun klinkede for dig med den ene side af glasset og for sig selv med den anden. Løjtnant Gads skål blev også drukket, da han i denne uge rejser til Frankrig og tager tjeneste i Marinen der på 3 år.

Sophus fik i går brev fra sin kaptajn Lund i Liverpool, der kaldte ham derover snarest mulig. Han skal tage en eksamen for derefter at gå ud som overstyrmand. Det er jo lidt vemodigt for de unge at skilles så hurtigt, men det må så være. Han agter at rejse på tirsdag d.14. Det vil være rart for brødrene at være sammen på det fremmede sted. Sophus bliver vist der en månedstid.

I dette øjeblik fik jeg brev fra Peter af 28 februar, han beklager sig deri over, at han intet brev har fået. Nu må han imidlertid have fået 2, da jeg har skrevet hver mandag, hvilket jeg agter at fortsætte med. Tak ham fra mig, fordi han også er så flink til at skrive. Sig til Peter, at han kan være rolig for, at Petrine ikke er bleven os fjendtlig, fordi hun ikke var buden til ballet. Vi er selv bedrøvede derover, men nu står det jo ikke til at ændre. Der var så hyggeligt forleden ude hos tante Lotte, og jeg fik så mange hilsener til Eder.

Med Sophus skal vi nok sende Peter de forlangte noder. Vil du sige ham dette, thi i denne uge skriver jeg nu ikke til ham.

For at du kan få rub og stub med, skal du også have denne dags tildragelser. Tidlig på formiddagen kom her en gammel frk. Falkenskjold, tante til Elisabeth, derpå din kære moder, med hvem jeg næsten ikke fik talt, da jeg måtte tage mig mest af de fremmede. Så meget erfarede jeg dog, at hun tænker meget på Johan Bernt, men hun var kvik og rask.

Så kom tante Hanne Abrahams med sin unge forlovede og endelig Zerina Holm, der i lørdags kom til byen.

Den stakkels tykke Frederik kom på dette tidspunkt i den grueligste forlegenhed. Han havde nemlig i lørdags på et bal hos borgmester Gammeltoft ytret noget om sin dejlige bolig ovenpå. De unge damer bøde sig da straks til gæst, hvorover han følte sig helt smigret. I aftes lagde Carl, han og jeg planer til en storartet matinée på hans værelse med vin, kage, musik og måske dans, men det skulle være sidst på ugen.

Nu kom damerne i dag og overraskede ham pludselig. Han kom åndepustet ned til mig og forlangte kager og vin, og skønt stuen var fuld af visitter, måtte jeg løbe ind og tage nogle småkager, jeg til lykke fandt fra i går. Han fortalte dem, hvilke storartede planer han havde haft til deres modtagelse, men nu kunne de nøjes med, hvad de havde fået, da de således overilede ham. Han beder mig sige, at når du kommer hjem, skal de nok gøre stads deroppe, thi det var dig, der brød "Jomsborg". Du fortjener at være dronning på kvisten.

Brødrene har den bedste vilje til at skrive til Peter, men der bliver næppe tid dertil, thi selskabelighed spreder tankerne og tager tid. På onsdag skulle vi alle samles hos Schøllers. På fredag håber jeg, vi kommer til alters med Sophus og Elisabeth, så kommer vist Schøllers til os.

Dersom ikke alt dette var så glædeligt, holdt jeg det næppe ud, thi jeg duer ikke til uro. Nu sluttelig mange kærlige hilsener til Nanna og Weber. Din svigerfader og svogrene hilser kærligt. Lev vel.

Din tro moder

 Maria.

Tilskrift.

 Må jeg tilføje en hjertelig hilsen til Dem selv dyrebare Helene og til Deres kære omgivelser.

 Deres Dem inderligt hengivne faderlige ven

 Fr. Philipsen.

Hils også Peter.

2. Skrevet til Peter og Helene Philipsen-Prahm og til deres børn Helene og Louis, samt til Frederik og Inger Philipsen-Prahm. De opholdt sig alle på Java.

Handler om Viggo Philipsen-Prahms og Ingeborg Vedels bryllup.

København 21 marts 1899.

Kære elskede venner og børn.

Så nu er da brylluppet forløbet meget festligt og smukt, jeg har set de unges hjem, og de er rejst mod syd. Jeg har lige gemt min bryllupsklædning, og vil nu forsøge at samle mine tanker til et nogenlunde ordentligt referat af det oplevede.

Først vil jeg dog lykønske Eder elskede forældre og søskende til den gode Guds gave, I har annammet i en forøgelse af Eders kreds med en yndig og forstandig datter og søster, og til at den velsignede Viggo er havnet i lykkelige forhold.

Dernæst vil jeg takke Eder for et kært indholdsrigt brev, jeg modtog fra Eder af 20 februar, hvilket jeg venter til sidst med at besvare. Dagen forud for brylluppet kom Ingeborg og Karen (Vedel) herop og afventede en visit af Viggo, hvem de havde sat stævne her i hans middagstid.

De var meget lystige, kun var Ingeborg ked af, at det var hende forbudt at komme til deres nye hjem den dag, da fru Vedel og søstre ville hæn-ge gardiner op og lægge sidste hånd på værelsernes ordning, rede senge o.s.v. Ingeborg havde imidlertid kedet sig hjemme og givet sig til at pudse glas af til borddækningen, der skulle foregå om eftermiddagen ved en lejetjener.

Fru Vedel havde om fredagen været hos mig for at samtale fortroligt med mig og bevidne mig sin glæde over de unge og sin kærlighed til Viggo. Hun bad mig låne Eders dobbeltportræt, det I gav mig ved udvandringen, for at sætte foran deres kuverter, at de kunne have Eder for øje under festmåltidet.

Dagen oprandt med strålende solskin, men med 4 graders frost, dog stille dejligt vejr. I følge aftale hentede Viggo Sophus og Margrethe kl. 3 og kom derefter op for at hente mig til kirken. Vi mente dog, at det var mere end tids nok at køre derhen kl. 3,30 og blev sid-dende noget i den lune stue, men Viggo skyndte på, og så kørte vi

henad halv 4, men kirken var ikke lukket op. Der stod imidlertid en ventende skare udenfor, men vi kørte 2 gange langsomt Slotspladsen rundt og måtte endda vente, inden vi blev indladte. Det varede en god halv time, inden følget var samlet. Kirken såvel som pulpiturerne var stopfulde af mennesker. Fru Gedde og Mari (Gedde), samt fru Driebein sad på bænken nærmest koret.

Endelig brusede orglet og ind trådte med højtidelig opløftet åsyn den lille yndige brud ved sin faders arm; roligt og værdigt gik de op til koret fulgt af de 6 brudepiger, medens orglet som præludium spillede en bryllupsmarch af Hans Heilinge.

Talen, der holdtes af domprovst Poulsen, der er gift med en søster til fru Vedel, var smuk og hjertelig. Teksten var et skriftsprog, jeg tror af Johannes Evangelium "Glæder Eder og atter siger jeg, glæder Eder, Eders sagtomdighed bliver vitterlig for alle mennesker" o.s.v. I får vist talen tilsendt af Vedels.

Der var en så velsignet lys og glad stemning over hele forsamlingen, at det var, som om englens selv var til stede. At jeg tænkte, hvor meget I elskede forældre og søskende savnede og savnedes ved ikke at være blandt os, kunne I vel begribe.

Min tanke fløj også til den velsignede Frederiks og Ingers bryllup, og jeg mindedes rørt, hvor kærligt de med stor opofrelse havde arrangeret dette så hyggeligt for, at jeg, der dengang endnu følte mig svag og forknytt, kunne være med.

Jeg hilste mange bekendte ansigter på nedgangen fra kirken; jeg kan nemlig godt lide at se deltagende venner. Vedels og Sophus og jeg kørte bagefter brudefolkene bort. Disse havde dog et godt forspring.

Da vi nåede Classensgade og skulle stige ud, gik Sophus først op med fru Vedel. Vedel, der ville hjælpe mig ud, rakte mig en hånd, min kjole var imidlertid lukket inde, og da kusken løb ned for at lukke den op bag ved mig, styrtede jeg ned på gaden, hvor jeg dog heldigvis intet kom til, men en skraldende latter fra den på gaden forsamlede ungdom, fulgte mig ved opstandelsen op ad trappen.

Heldigvis var vi foran alle vogne, så ingen af de efterfølgende så forestillingen, men min kjole var blevet garneringen revet fra, hvilket en af søstrene Gude gjorde mig opmærksom på, med nål og tråd i hånden, hvor med hun straks satte sig til at bøde skaden, at jeg

ikke igen skulle falde. Det skete ganske ugenert midt iblandt gæsterne, At jeg i mit hjerte takkede Gud, der havde forskånet mig for at berede de unge en sorg ved et arm- eller benbrud, kan I forstå.

Det var et festligt smykket lokale, der modtog os. De to store værelser, hvor bordene til 66 personer var dækkede, var dekorerede med flag og grangrene over dørene. I det forreste værelse var dækket til de yngre, hvor iblandt brudepigerne; der var Karen værtinde. I det indre var dækket i hesteskoform for brudeparret og de ældre, og der fik jeg Eders hædersplads, imellem Vedel og domprovsten. Der lå et sanghefte ved hver kuvert.

Da vi var bænkedede, rejste Vedel sig og lod selskabet som indledning synge de 3 salmevers, der lå ved siden. Det var, syntes mig, en smuk ide, det var en fælles bordbøn, hvori alle deltog.

Organist Kallenback, der var blandt gæsterne, sang for; det gjorde han ved alle sangene, hvoraf der var 5, men han havde ondt for at få det unge bord med, vi hørte altid, som et ekko derinde fra resterne af stroferne.

Menuen bestod af klar suppe med asparges og fine kødboller, tarteletter fyldte med østers, entrésteg dyreryg med gemyser anrettet, derefter mellemretter af syltede frugter og salater, så urhøns stegte, så is med slør, kransekage. Dertil passende vine.

Talerne åbnedes af Vedel med en varm henvendelse til brudeparret, og ros, fordi de var gode børn og en beklagelse over, at I ikke var til stede sammensmeltede i toasten.

Sophus udbragte en skål for brudeparret med et engelsk citat om, at det var lykkeligt at gifte sig på en søndag. Han kom dog ikke heldig fra den tale, thi da han ville anvende en sentens af skuespillet Daniel Roschat til belysning af ægtefolk i differente tilfælde skulle være tolerante imod hinanden, handlede denne sentens om differentisme imellem kristendom og fritænkeri. Jeg så misbilligelse på alle ansigter, ligesom jeg selv følte mig ilde berørt. Jeg skyndte mig da bøjet bagved Vedels plads at sige til Ingeborg, "men dog enighed i det væsentligste og højeste". Også til domprovsten sagde jeg dette tilføjende "deri ingen differens". "Ja vel" sagde han.

Sophus er i det hele taget uheldig med anvendelse af, hvad han læser og hører, således har jeg engang sagt ham Luthers regel for prædikener.

1

2

3

4

5

- 1 Helene Philipsen-Prahm
 2 Inger Philipsen-Prahm
 f. Larsen-Utke
 3 Peter Philipsen-Prahm
 Plantagebestyrer

- 4 Frederik Philipsen-Prahm
 Øjenlæge
 5 Helene Philipsen-Prahm
 f. Holst

Java 1898

Den fremkom han med til Vedel, da vi kørte hjem. Den lyder således: "Trete frisch auf, thue das Maul auf, høre bald auf". Da nu brudevielsen havde været temmelig lang, så lød det noget kritisk, men der-ved var intet at gøre.

Talerne var mange og altid sluttede de med hurraer af selskabet. I har jo sangene, hvortil talerne knyttede sig.

Bedst syntes jeg om en tale, Richard Paulli holdt; den henvendte sig til brudeparret med at bede dem bevare traditionerne fra deres barn-domshjem, og nu kom han med så varm og smuk en skildring af hjemmet i Pilestræde, hvorledes alle venner der havde følt sig som børn af huset, fordi den gamle grosserer havde spillet kort og spøgt med dem, og gæstfriheden havde været hjertelig, og sønnerne havde været som brødre. Det tog mit hjerte med storm.

Også Vedels hus blev skildret som et hjem, der fortjente at leves om i traditionerne. Den lille vise til brudepigerne fulgte nydelig der-efter også af Paulli. Det ægtepar og deres datter Betty, Ingeborgs veninde, er mig næsten som slægtninge. Ingeborg var som barn bange for fru Paulli, fordi hun hørte hende engang irettesætte Betty; dette alluderes der til i visen.

Jeg skulle jo snart afslutte denne beskrivelse, inden I bliver søv-nige, men jeg må jo af med, hvad jeg har lyst at fortælle. En af viserne fortæller om Viggos frieri, og betoner, at det var dristigt af ham at begære en rigtig notars datter til ægte, da han til sin titel havde et under. Det kriblede måske i Koefoed, thi han rejste sig og i en fyrig tale, som gjorde front mod brudebordet, gav han Viggo en almen anerkendelse, som et fortræffeligt menneske, der havde vundet alles agtelse og sympati fra ganske ung, og hvem venner-ne hang ved med kærlighed og beundring; et rungende hurra bekræftede det --- men så rejser vi os nu dog fra bordet. Kl. er blevet 9.

Så passiaredes der med bekendte; jeg var altid omringet af nogle; kaptajn Beck, Helene Beck, Petrine Bågå o.fl.a. En dame, som jeg ikke huskede, hvem var, men jeg vidste, jeg kendte, tilkendegav sig som fru Else Møller-Holst. Den unge Koefoed præsenterede sig selv for mig, ham syntes jeg rigtig godt om; også en veterinær Vedel, der under sin eksamen havde boet hos Frederik og spist i Pilestræde, kom hen og fornyede bekendtskabet.

Tiden blev nu lidt lang til vognene var bestilte til kl. 11,30. Jeg spurgte, om der ikke skulle danses, da der var så mange unge, der syntes at have længslen, men det fandt ingen genklang, hverken hos fru Vedel eller Ingeborg. Derimod, da jeg ytrede, at det ville more mig at se den amerikanske sølvskat fra Johan Bernt, blev den straks hentet ind til stor beundring.

Tiden led så til henad 11, da der blev serveret te. Det undrede mig, at kaptajn Beck blev så længe. Døtrene fulgte hjem med Petrine Bågå for at overnatte. De unge brudefolk havde kl. 10,30 pænt sagt farvel, ikke godnat, til gæsterne og var forsvundne fulgte til vogns af de andre unge med hurraer. Vi tog Elisabeth (Betta) med os og var hjemme kl. 11,30 d.v.s. vi satte hende først af på Nørregade.

Det var blevet snevejr og frost henad aften, og om natten rasede en snestorm, hvilket vedblev hele den følgende dag.

De nygifte havde bedt mig komme op og se deres nye hjem. De afhentede mig selv kl. 1,30 formiddag. Det var underligt at komme op ad trappen med murgrus og kalk liggende alle vegne, og se alle døre stå åbne ind til ufærdige lejligheder. De er nemlig endnu de eneste beboere af det store bygningskompleks, der danner en hel gade.

Deres lejlighed var dog hyggelig og smukt tapeseret, samt godt lun ved en stor chamotteovn d.v.s. en mørkegrøn porcelænsovn fra loft til gulv. Det er smukke høje rummelige værelser med en brillant udsigt. Eders store møbler, sofa og buffet så små ud. Der må blive dejligt at bo, når alt er ordnet. Jeg tror, I ville kunne finde behag i en lignende bolig i samme hus.(Kastelsvej) Ingen genboere, lutter grønt udenom, store lindetrær i allé udenfor og udsigt over havnen helt til Qvintus.

Jeg beså en mængde nydelige smagfulde brudegaver, over hvilke I kunne forlange register af Ingeborg, når hun kommer hjem; det er sandt, der var et rart stort køkken og et tilstødende godt pigekammer, som jeg dog ikke så, da Christine ikke lod sig til syne, men sad der i trist indesluttethed og begræd svundne tider.

Hvad der fornøjede mig var at se det lille linnedskab, som jeg lod restaurere af vort kram til Frederik og Inger, taget i brug af Ingeborg, hvor det vist rummede alt deres linned.

Jeg håber nu, at huset bliver beboet, inden de kommer hjem; jeg synes,

det er uhyggeligt at vide dem så isolerede. Jeg ville ikke være i Christines sted. Viggo fulgte mig alene hjem, da Ingeborg skulle i lag med at gemme alle de fremlagte gaver; så skulle de spise til middag hos forældrene og derpå eskorteres til Gedserbanen.

Det så næsten ud til, at de kunne blive indesneede, men da jeg vidste, at Hertugen af Cumberland med hustru og datter skulle komme den vej hertil med aftentoget, vidste jeg, der skulle holdes ren bane, og jeg ser da også, at de er vel arriverede.

Nu er de altså i Berlin og på farten, så lykkelig rejse.

Carl har opgivet dem et hotel i Berlin og ved et brev aftalt at mødes med dem i dag kl. 1 middag, da han da havde en ledig time, og så gøre aftale om samværet under deres ophold med dem der. De har lovet af og til at sende efterretninger hjem om deres befindende.

22 marts.

I vil nu have modtaget de 2 fotografier af mig. Det falder mig ind, at I kunne give Frederik og Inger det ene og selv beholde det andet efter valg, så behøver jeg ikke sende de små aftryk derned, dog dersom I også vil have dem, skal I få dem, men det er overflødigt o.s.v.(herefter følger svar på et brev).

Reminisenser fra brylluppet spøger dog endnu i mit hoved. Jeg talte der længe med kaptajn Beck; han lod mere tilfreds, end jeg tidligere har fundet ham, og vi fordybde os i gamle familieforhold, navnlig fortalte han mig om din moders sidste tid og ophold hos dem, som han skildrede så hyggeligt og dejligt, og at de havde følt en levende sorg og savn ved hendes bortgang. Ja, hende holdt jeg også meget af, netop fordi hun havde, hvad jeg savnede, en klar forstand og et lyst blik på livet. Hjertelag for vore kære tror jeg, vi begge har haft. Petrine Bågå, med hvem jeg også fornyede gamle minder, ser nu helt matroneagtig ud; hun har lagt sig efter en lille kappe på hovedet, der klæder hende nydeligt. Det er et fint lille gepyr tørklæde, som hun i sin tid overtalte sin moder til at bære på sine ældre dage, d.v.s. kun til selskaber. Det dækker baghovedet, knyttet i nakken. Margrethe så nydelig ud til brylluppet i en hvid halvsilkekjole fra Mimis bryllup med nogle gule blomster hængende fra kjolelinningen ned over barmen og en gul blomst i håret, kun var hun for nedringet;

1	2	3	4	5
			6	
			7	
1	Ludvig Beck	4	Ingeborg Philipsen-Prahm	
	Kaptajn, kontorchef		f. Vedel	
2	Helene Philipsen-Prahm	5	Viggo Philipsen-Prahm	
	f. Holst		Undernotar	
3	Marie Philipsen	6	Helene Beck	
	f. Ibsen	7	Laura Beck	

København 1900

havde hun været min datter, havde hun ikke fået lov at gå så blottet, et lille fichy kunne have været passende, det havde hun på til Mimis bryllup, men det har formodentlig været smudsket af dansen der, og så har hun ikke fornyet det.

Jeg sagde til hende, da vi kørte til kirke: "Nu bliver det dig næste gang, vi skal til bryllup med. Vil du se at skynde dig, så jeg kan nå at komme med". Det lod til, at ordren ikke var hende imod. Hun havde Vedels ældste søn Herman, student, men uddanner sig som portrætmaler, 24 år gammel, til bords. De to stod i ivrig samtale hele aftenen i en vinduesfordybning, halvt skjult af gardinerne. Atter her havde jeg som moder gjort hende forestilling om, det mindre passende ikke at slutte sig til de andre unge, men det gik ikke an. Hun havde, sagde hun til sin fader, moret sig godt ved samtale med den unge Vedel, medens de andre unge piger havde kedet sig med anstand. Ikke engang forevisningen af det smukke amerikanske sølvtøj lokkede de to ud af deres krog.

Ingeborgs brudekrans bundet af hendes søster Karen og tante Louise, en ugift frk. Gude, var taget af det samme myrtetræ, hvoraf hendes moders var taget.

Nu må jeg dog standse for denne gang, hvor nødig jeg forlader Eder, også det kære doktorpar, er jeg Eders allerinderligste hengivne farmor

Marie Philipsen.

Brudepigerne tog sig noget povre ud i kirken, de var klædte efter opskrift af Ingeborg i prikkede molskjoler, hjemmesyede, kun med 2 læg på nederdelen, med livbælter af samme tøj med en sløjfe.

De måtte ikke have kulørt på, hvilket fru Paulli og jeg begge havde søgt forandret; det blev med nød tilladt dem at tage en lyserødnellike, der nu er modeblomst, på håret; det var dog en lille prydelse. Jeg sagde, at det var løjerligt at klæde unge piger på som vestalinder, når de skulle træde i en bruds fodspor, men det overbeviste ikke. Ingeborg selv var helt hvid med en brudebuket af store hvide roser, yndig var hun.

Jeg tænker, at Vedels sender Eder sangene; de er ikke betydelige og kunne ikke gælde for høj poesi; de manglede ofte både rytme og rim,

men meningen er god, den ånder glæde. Arthur Abrahams' sang var bedre.

Der var mange dekorerede mænd blandt brudedefølget. Kammerherre Tobiesens røde uniform gjorde stads imellem dem, han ragede op over alle.

Damernes toiletter var gennemgående douce og tarvelige. Fru Vedel og hendes 2 gifte søstre var i sorte fløjelskjoler med et hvidt fichy. De unge damer var i lyse silkekjoler, nogle som Helene Beck i hvidt. Nu får I ikke mere om brylluppet.

I dag er vejret nu helt klart solskin, men det fryser 6 grader.

Brevet nåede først til Java, efter at Peter Philipsen-Prahn var omkommet ved en ulykke d.11 april 1899.

3. Brevet er skrevet, da Marie Ph. var 82 år, til hendes barnebarn Frederik Philipsen-Prahn og hans kone Inger; de opholdt sig på Java.

Louis Ph.-Pr. er hjemme i Danmark på besøg fra Java.

Helene Ph.-Pr. og hendes datter Helene bor på Østerbro i Frederikshaldsgade; nu Livjærgade; Viggo og Ingeborg Ph.-Pr. bor på Kastelsvej.

København 27 december 1901.

Kære elskede børn og venner Frederik og Inger.

Juledagene er nu forbi, så det er bagefter at ønske Eder en glad jul, men ikke at ønske Eder et lykkeligt og velsignet år i det kommende. Navnlig henvender jeg det til dig min kæreste Inger, hvis fødselsdag nok indtræffer en dag før eller efter, at du modtager min lykønskning. Men den enes velgående er også den andens velbefindende i Eders samliv kære ægtepar, så ønsker jeg, at lykken må bo nu og altid hos Eder.

Tak for dit brev min kære Frederik af 26 november, som jeg rigtig modtog juleaften hos din moder i den vante kære kreds, Becks og børnene, i år formeret ved Louis. Theodor og jeg var også der glade tilstede. Din moder er jo nu samlingspladsen for familien i en vid omkreds, og at hun udfylder denne plads af sit rigeste hjerte, behøver jeg ikke at sige Eder; hun er utrættelig.

Hun har da også, være sagt i god tid, holdt sig rask i de råkolde efterårsdage, vi har haft. Landlivet i sommer de 6 uger har dog styrket hende, så at hun er kommet nogenlunde usvækket over den trange lange tid, hun var uden tjenestepige. Hun har nu fået en ret flink og villig pige, der tager godt fat, vel kan hun ikke madlavning, dog vil hun gerne lære, og det frugter godt.

Louis besøger mig hver dag enten aften eller formiddag, og det er mig så kært, så hører jeg dog til dagnyt fra de kære på Østebro. Jeg ser naturligvis kun sjældent noget til Viggo, da han har mange jern i ilden som translator foruden sit embede, men hver morgen, før han går ind dertil, besøger han moder og søster. Det var rigtig rart, at de kom til at bo hinanden så nær.

I går skulle jeg have været til middag hos Vedels sammen med disse kære. Jeg har jo altid nødigt deltaget i større selskaber, men nu er det blevet mig til en så stor gene, at jeg helt har bedt mig fritaget derfor, og jeg slap da også i går derfra, da jeg virkelig følte mig så træt, besværet i gang og åndepusten, at jeg ikke turde indlade mig på at krybe op på 3die sal. Det er jo smukt af folk at vise mig den velvilje at ville have mig i deres kreds, men jeg duer ikke mere som selskabsmenneske.

Hjemme hos Eders moder er jeg som i mit eget hjem, kan gå ud og ind, tale og tie, samt hvile mig om nødvendigt, der er det mig en kær adspredelse at komme. Jeg må sige, at endog hundene morer mig kostelig derude, deres glade leg og galopade henad gulvet, og så deres kloge spejden på hvert et ord og deres lydighed er lutter morskab at iagttage, og endelig er de så pertentlig holdte, at man uden frygt kan have dem på skødet.

Nu har Louis været her i 5 måneder, jeg ved ikke, hvor de er fløjne bort. Jeg tror, han føler sig vel her, men dog siger han altid med fast beslutning og ligesom længsel i udtrykket: "Jeg rejser først i

april tilbage til Indien".

Det er da et udmærket kønt portræt, det sidste du sendte hjem af dig kærester Inger. Klimaet har på dig en styrkende god indflydelse, som det ser ud til. I bor jo også frit og smukt udenfor byen; tak for det nydelige brevkort, du sendte mig. Louis har yderligere forklaret mig omgivelsernes skønhed. Jeg tænkte mig ikke, I havde så smukke løvtrær og anlæg dernede i den brændende sol. Det er meget, I kunne tåle de store anstrengelser med tidlig opståen og lawn tennis, og desuden for Frederik færdigen omkring til patienter i byen og på poliklinikken. Lad os snart få et godt portræt af ham at se. Han fortæller mig i sit brev om en gigtfeber, han har haft og rystet af sig på 2 døgn, mon han ikke handler lidt letsindigt med sig selv?

Det fornøjer mig at høre, at du ikke lægger musikken på hylden kærester Frederik, men at du endog udøver den fyldigere i sammenspil med en violin. Det er en stor opmuntring i hjemmet, og jeg lider godt, at du holder dig til den ældre klassiske musik. I et af de breve, jeg nu har gennemlæst og tilintetgjort af den kære Carl, siger han, at Mozart var som musiker "en ideal engel", Beethoven var "et idealt menneske", men Wagner "en ideal djævel". Nu slet så lavt sætter jeg ikke Wagner. Der er både i Lohengrin og Tannhäuser skønne melodier, der altid vil gouteres, men i Berlin Operaen vil Kejseren kun høre Wagner, og det slår standen ihjel.

Du vedligeholder jo også både din sang og dit klaverspil, kærester Inger, hvis man ikke gør det, fortryder man det som ældre.

Sophus har tilbragt julen i Odense, men kom hjem i går 2den juledagsaften. Han har haft en meget fornøjelig jul der sammen med alle sine børn, på nær Arnold. Axel er her nemlig på en længere juleferie; han mødtes med faderen, Christian og Margrethe i Odense, og er nu kommet hjem for at blive her til 6 januar. Medens jeg husker det, Sophus og Theodor blev meget glade for Eders julekort.

Axel har siddet længe hos mig i formiddags og fortalt mig om sine fremtidsudsigter. Nøjsom er han jo, og han syntes, det ville være glimrende, hvis han kunne tjene 2000 kr. årligt i en overordnet stilling som mejeribestyrer. Da jeg sagde, at det dog var tarvelige kår, forklarede han, at 2000 kr. på landet var lige så meget som 5000 kr. i en by. Der hørte, sagde han, gerne fri bolig og brændsel til, samt

en have, hvor man kunne få frit køkkenurter, når man selv dyrkede dem. Det kunne en familie godt leve ved.

Foreløbig er han ivrig interesseret for sin gerning. I marts eller april skal han tage eksamen i teori fra det kursus, han går på, derefter havde han håb om at få en plads i Helsingfors som ostelaver ved et mejeri med 600 kr. årlig.

Christian er nu fra nytår engageret til en plads ved nogle jernbaner og havneanlæg i Korsør; han bliver boende her i byen og arbejder på tegnekontoret indtil foråret, da arbejderne skulle begynde, men så flytter han dertil; han får 150 kr. månedlig fra nytår af, og hans engagement lyder på 3 år, da arbejderne så skulle være færdige.

Jeg sender dig kærester Inger nogle småpjecer, som du måske ikke bryder dig om, Jeg husker, da I boede her, at du samlede på frk. Lewetzaus små solstrålefortællinger. Nu så jeg nogle sådanne averterede til julen og troede, de var af hendes musa og købte dem til dig; da jeg fik dem hjem, skar jeg dem op uden at se videre på titelbladet og erfarede da, at de var engelske oversatte; jeg læste dem og syntes, de var ganske nette og sender dig dem derfor. Frk. Lewetzaus fortællinger er i en lille bog, som jeg også sender. De er lidt for pietistiske, og jeg skal ikke sende dig mere af den tønde, hvis du er ked af dem. Nu ligesom jeg sad og tænkte på, hvad jeg skulle slutte brevet med, fik jeg et kært besøg af Eders moder og Louis, og vi fik os en lun passiar om gildet i går hos Vedels, der var nydeligt. Nu gik de efter at have buden mig til dem på søndag. En frisk hilsen kan jeg altså sende Eder kl. 7,30.

Jeg medgav dem 2 små pjecer, som jeg lige har læst og testamenterer Eder, da jeg har nok af dem. Den ene er ny og af Bjørnstjerne Bjørnson, den anden er en ældre bog af Anna Løfler, købt ved et udsalg. Tro nu blot ikke, at jeg vil belemre Eder med min aflagte åndsføde. Jeg syntes blot, at de kunne udfylde hos Eder som hos mig 1 times læsning og tanker. Den lille beretning "Gustav får kaldet" synes mig er rørende karakteristisk.

Jeg befinder mig ret vel, i det hele taget, på nær åndenød og svimmelhed. Det er værst om morgenen. Jeg går med besvær, men har det godt, når jeg holder mig i ro. At mine øjne endnu er gode, smigrer jeg mig med, at du kan se på min skrift, kære Frederik. Jeg er så glad, fordi

jeg igen har fået lyst til at føre en pen. Der var en tid, da det kneb for mig.

Ja, nu slutter jeg for alvor denne magre epistel, den er kun et supplement til de fyldigere breve fra de kære i moderhjemmet. Jeg omfavner Eder begge i tankerne og er Eders hjertelig hengivne farmor

Marie Philipsen.

Noter til de 3 breve skrevet af Marie Philipsen.

LUDVIG BECK, kaptajn og kontorchef, gift med Helene Holsts søster Laura, som døde 1879. De havde en datter, som hed Helene.

PETER NICOLAI HOLST; Helene Holsts fader var i 1865, 81 år gammel; han havde været provst i Elmelunde på Møn.

ANNA HELENE HOLST f. TØNDER-LUND, Helene Holsts moder. De havde 12 børn.

LOTTE ANDRESEN, her nævnt som tante Lotte, en søster til Marie Philipsens farmoder, Frederikke Andresen g. med Hans Ibsen, provst i Fraugde på Fyn.

Lotte og Frederikke Andresen havde en broder Christoffer Andresen, som var provst i Keldby på Møn og kendte herfra familien Holst.

PETRINE BÅGØ, som nævnes flere gange, var datter af højskoleforstander Christoffer Bågø. Hun var barnebarn af ovenfor omtalte provst Andresen, var altså en slægtning af Marie Philipsen og var veninde med Helene og Laura Holst, som kendte hende fra Møn.

KNUD SCHØLLER, Elisabeth Schøllers broder; han blev senere ingeniør og entreprenør.

JOHAN BERNT HOLST, Helene Holsts yngste broder. Han var i 1865 handelsmand i Georgia i U.S.A. og deltog i krigen mellem Nord- og Sydstaterne.

ZERINA HOLM, datter af Zerina Philipsen g. med Jacob Holm, Ellinggård; hun blev gift med Peter Abrahams, en søn af professor og notarius publicus N.C.L. Abrahams.

Blandt middagsgæsterne i Pilestræde kan nævnes:

HANS SMIDTH, maler og ven af Theodor Philipsen,

ERNST LAUB, tegner, døde ung,

løjtnant GAD, vist nok en slægtning af Mette Gad g. med Paul Gauguin.

Fru GEDDE, Harald Philipsens svigermoder; MARI GEDDE, hendes datter, fru DRIEBEIN, en slægtning af fru Gedde.

RICHARD PAULLI, overlæge og professor.

BETTY PAULLI, senere forstander for børneskolen ved Zahles Skole.

ELSE MØLLER-HOLST, en slægtning af Helene Holsts fader.

OVE KOEFOED, cand.jur., senere amtmand på Bornholm.

ARTHUR ABRAHAMS, sproglærer, søn af prof. og not. pub. Abrahams, som var en svoger til Frederik Philip Philipsen.

PETER VEDEL, notarius publicus, g. med ELISABETH VEDEL f. GUDE, Ingeborgs fader og moder.

HERMAN VEDEL, maler, Ingeborgs ældste broder.

KAREN VEDEL, klaverlærer, Ingeborgs søster.

1

2

3

4

1 Mimi Bartholin f.
Philipsen

3 Margrethe Philipsen

2 Christian Philipsen

4 Sophus Philipsen

SLÆGT OG EFTERKOMMERE

Kort oversigt over FREDERIK PHILIP PHILIPSENS forfædre på faderens side.

Se udførligere i bogen FAMILIEN PHILIPSEN I PILESTRÆDE 1920.

Romertallene angiver slægtled eller generationer svarende til betegnelserne, som er anvendt i den ovenfor nævnte slægtsbog.

- 1 NATHAN MOSES 1590-1675 Altona, forstander af den tyskjødiske menighed, g. 1 med HADASSA HILDESHEIM d. 1656, g. 2 med JENTE KLONEMOS d. 1683, flere børn.
- II ARON NATHAN (CLEVE) 1650-1697 Altona, g. med ESTHER RUBEN HENRIQUES, Glückstadt, portugisisk jøde, 4 børn.
- III MOSES ARON NATHAN 1690-1744 Nakskov, handelsmand, g. 1 med ESTHER CANTOR d. 1716, g. 2 med RACHEL HERTZ d. 1746, 10 børn.
- IV PHILIP MOSES NATHAN 1730-1805 København, silke- og klædekræmmer, g. med ELISABETH FÜRST 1736-1821, 5 børn.
- V ARON PHILIPSEN 1767-1831 København, silke- og klædekræmmer, g. med SOPHIE WARBURG 1785-1869, 7 børn.
- VI FREDERIK PHILIP PHILIPSEN 1807-1876 København, grosserer, g. med MARIE IBSEN 1819-1902, 7 børn.

FREDERIK PHILIP PHILIPSENS FORÆLDRE OG SØSKENDE

ARON PHILIPSEN 1767-1831 Kbh., silke-og klædekræmmer, g. med
SOPHIE WARBURG 1785-1869 f. i Hamburg, 7 børn.

- 1 FREDERIK PHILIP VILHELM PHILIPSEN 1807-1876, grosserer, g. med
ELSE MARIE JULIANE IBSEN 1819-1902.
- 2 CHRISTIAN JACOB ADOLPH PHILIPSEN 1808-1848, ugift, bibliotekar,
Holbergforsker.
- 3 FREDERIKKE JULIANE AUGUSTA PHILIPSEN 1810-1852 g. med
NICOLAI CHRISTIAN LEVIN ABRAHAMS 1799-1870, professor,
notarius publicus.
- 4 HENRIETTE SOPHIE AMALIE PHILIPSEN 1811-1860, ugift.
- 5 MORITZ CARL THEODOR PHILIPSEN 1814-1877 Højagergård, pro-
prietær, folketingsmand, g. med VILHELMINE CAROLINE HENRIETTE
LANGSTOR f. 1843.
- 6 ZERINA LOUISE VILHELMINE PHILIPSEN 1817-1844, g. med
JACOB HOLM 1814-1892, Ellingegård, godsejer, cand. jur.
- 7 SALLY GEORG FERDINAND PHILIPSEN 1818-1879, cand. phil. ugift.

MARIE PHILIPSENS FORÆLDRE OG SØSKENDE

ELISABETH DOROTHEA FALCKENTHAL 1786-1844, g. 1 med
IVAR AMMITZBØLL 1767-1816, godsejer på Mørup ved Sorø, 3 børn,
g. 2 med PETER DIDRIK IBSEN 1793-1855, provst i Lyngby, 4 børn.

- 1 LARS TOBIAS AMMITZBØLL 1807-1852, herredsfoged, kancelliråd,
g. med MAREN LAURENTINE KANNEWORFF 1817-1891.
- 2 MATHILDE AMMITZBØLL 1813-1875 g. med ERIK NORDEN SØLLING
1802-1879, toldkontrollør, justitsråd.
- 3 JOHANNE MARIE AMMITZBØLL 1814-1864 g. med VILHELM RIBER
SCHIØLER 1811-1873, præst.
- 4 ELISE (LISE) IVARE CECILIE FREDERIKKE IBSEN 1818-1891 g. med
IVAR VESTERBOE 1816-1886, præst på Fyn.
- 5 ELSE MARIE JULIANE IBSEN 1819-1902 g. med FREDERIK PHILIP
PHILIPSEN 1807-1876, grosserer.
- 6 JOHANNES FREDERIK PETER IBSEN f. 1820, isenkræmmer, gift.
- 7 SOPHIE IBSEN 1824-1842.

EFTERKOMMERE

efter

- VI FREDERIK PHILIP VILHELM PHILIPSEN f. 1807-07-03 København d. 1876-04-30 Kbh., grosserer, g. 1838-05-25 med ELSE MARIE JULIANE IBSEN f. 1819-04-23 på gården Mørup, Sorø, d. 1902-09-18 Kbh. 7 børn.
-
- VII 1 HARALD ARON PHILIPSEN f. 1839-03-30 Kbh., d. 1892-08-11 Kbh., dr. med. øjenlæge, professor, g. 1 1877-11-17 med JOHANNE ELISABETH SCHIØDTE PHILIPSEN f. 1850-12-17 Kbh., d. 1881-04-16 Kbh. 1 barn, g. 2 1882-06-28 med ELIZABETH THERESE GEDDE f. 1854-06-21 Kbh., d. 1884-02-22 Kbh. 1 barn.
- VIII 1 EMMA MARIE PHILIPSEN f. 1879-01-06 d. 1879-03-16 Kbh.
- VIII 2 ELISABETH (BETTA) GEDDE PHILIPSEN f. 1884-01-05 Kbh., d. 1951-05-09 Kbh., g. 1907-12-18 med EINAR OSCAR FREDERIK JACOBS f. 1864-10-01 Kbh., d. 1930-11-14 Kbh., grosserer, 1 barn.
- IX 1 DAISY JACOBS f. 1920-04-28 Kbh., korrespondent, ugift.
-
- VII 2 SOPHUS AXEL PHILIPSEN f. 1840-06-10 Kbh., d. 1925-05-11 Kbh., skibskaptajn, reder, g. 1870-01-07 med ELISABETH BIRGITTE SCHØLLER f. 1847-05-09 Kbh., d. 1885-09-29 Kbh. 5 børn.
- VIII 1 CHRISTIAN FREDERIK PHILIPSEN f. 1870-11-05 Kbh., d. 1932-07-11 Kbh., cand. polyt., overingeniør i Dansk Vestindien, senere Tyrkiet, g. 1907-04-14 med JOHANNE (LOTTE) JØRGINE PETRINE THERS JUSTESEN f. 1886-11-25 Korsør, d. 1950-08-08 ,ægteskab opløst 1927. 2 børn.

- 1X 1 HOLGER PHILIPSEN f. 1912-08-05 St.Thomas, arkitekt, blad-
tegner, g. med VIBEKE SKOUBYE ARFELDT f. 1918-10-04 Kbhn.,
lægesekretær, 3 børn.
- X 1 ANNE PHILIPSEN f. 1942-09-30 Kbhn., sekretær, g. 1966-04-02
med LEON PETROWSKY f. 1942-05-10, politibetjent, ægt. opl.,
1 barn. Genantaget efternavnet Philipsen sammen med sønnen
Allan.
- X1 1 ALLAN PHILIPSEN f. 1968-10-26.
- X 2 EVA PHILIPSEN f. 1944-10-10 Kbhn., sekretær Amtssygehuset,
Gentofte, g. med JOHN ZUSCHLAG, grosserer, ægt. opl. 1 barn.
- X1 1 PETER ZUSCHLAG f. 1968-12-17.
- X 3 CHRISTIAN FREDERIK PHILIPSEN f. 1947-10-17 Kbhn., bygnings-
ingeniør fra Ingeniørakademiet, Lundtofte.EDB ekspert.
- 1X 2 KNUD ARNOLD PHILIPSEN f. 1914-06-02 Korsør, d. 1938-07-15
Kbhn., løjtnant, ugift.
- Søn af Christian Frederik Philipsen 1870-1932 udenfor ægte-
skab, adopt.
- 1X 3 ESBERN AXEL PHILIPSEN f. 1903-10-14 Kbhn., kontorchef, H.D.
g. 1928-03-11 med GUNNILD MARIE NIELSINE FREDERIKSEN f.
1903-10-17 Frederikssund. 3 børn.
- X 1 NIELS ERIK PHILIPSEN f. 1928-10-12 Kbhn., lektor, cand. mag.
Frederikssund, g. 1950-04-05 med LILLIAN MORVING f. MEYER
f. 1928-05-21 Kbhn. 5 børn. .
- X1 1 ANDERS BOYE PHILIPSEN f. 1953-09-16 Århus.
- X1 2 PETER JACOB PHILIPSEN f. 1958-04-22 Århus.

- X1 3 MORTEN PHILIPSEN f. 1962-01-10 Århus.
- X1 4 LOUIS PHILIP PHILIPSEN f. 1964-01-29 Ballerup.
- X1 5 INGEBORG BIRGITTE PHILIPSEN f. 1967-02-05 Ballerup.
- X 2 KIRSTEN INGER PHILIPSEN f. 1930-08-02 Kbh., g. 1952-12-05 med EDWARD BROWN f. 1922-09-02 England, advokat, 3 børn.
- X1 1 ANNE MARIE BROWN f. 1953-09-06 Malaya, g. 1975-07-26 med STEPHEN CHRISTOFFER BRIDGENS f. 1953-08-29.
- X1 2 CHRISTINE INGER BROWN f. 1955-05-10 Malaya.
- X1 3 PETER EDWARD BROWN f. 1966-01-09 England.
- X 3 HENRIK ESBERN PHILIPSEN f. 1943-02-08 Kbh., direktør, Hillerød, g. 1963-09-06 med MARJORIE CHRISTENSEN f. SPENCER f. 1930-12-19 England, 3 børn.
- X1 1 HENRIK DUUS CHRISTENSEN f. 1962-08-25 i Marjorie Philipsens ægteskab med JOHN CHRISTENSEN, adopt.
- X1 2 HENDEL SAHRA (GERD) PHILIPSEN f. 1964-09-27 Kbh.
- X1 3 IBEN HENDEL PHILIPSEN f. 1966-03-18 Hillerød.
- V111 2 MARIE (MIMI) DOROTHEA PHILIPSEN f. 1872-10-05 Kbh., d. 1960-10-20 Kbh., g. 1898-11-25 med JUST GEORG VALDEMAR BARTHOLIN f. 1863-01-23 Lolland, d. 1930-06-11, postmester, Åbybro. 3 børn.
- 1X 1 BIRGER BARTHOLIN f. 1900-05-01 Odense, balletmester.

- 1X 2 HOLGER LOUIS BARTHOLIN f. 1902-11-03 Odense, fuldmægtig.
- 1X 3 ELLEN ELISABETH (SØSTER) BARTHOLIN f. 1906-06-23 Odense.
- VIII 3 JOHAN ARNOLD PHILIPSEN f. 1876-10-03 Kbh., d. 1944-02-24
Canada, skibskaptajn, skibsmægler. Japan, Canada, g. 1907-
06-04 med EMILY ANNIE BROOKES f. 1873-07-28 England, d.
1963-02-20 Canada. 2 børn.
- 1X 1 MILDRED BIRGITTE PHILIPSEN f. 1908-03-14 Japan, g. 1938-
02-19 med Alan Knightly Snell f. 1911-02-06 Canada, vekse-
lerer, 1 barn.
- X 1 ANNE BIRGITTE SNELL f. 1943-06-06 g. 1964-09-12 med TERENEY
GRANT SCOTT, 3 børn.
- XI 1 PETER GRANT SCOTT f. 1967-06-05, Canada.
- XI 2 BRIAN GRANT SCOTT f. 1968-05-13, Canada.
- XI 3 MICHELE ANNE SCOTT f. 1975-07-27, Canada.
- 1X 2 ARNOLD PEERS PHILIPSEN f. 1915-05-25 Wales, repræsentant i
Brit. Am. Oil Co. g. 1938-09-29 med AILEEN SCOTT MARSTON
f. 1914-08-11 U.S.A. 3 børn.
- X 1 ANDREW ARNOLD PHILIPSEN f. 1939-12-30 Oxford, England,
g. 1965-08-25 med CHRISTINA PAMELA DE COSTA f. 1939-07-08
Nova Scotia, Canada. 3 børn.
- XI 1 PATRICK ARNOLD PHILIPSEN f. 1966-04-22 Yucon, Canada.
- XI 2 DREW ALAN PHILIPSEN f. 1969-11-19 Yucon, Canada.
- XI 3 JOSHUA JAMES PHILIPSEN f. 1971-11-29 Yucon, Canada.

- X 2 KAREN LUCIA PHILIPSEN f. 1943-07-27 Alberta, Canada, g.
1967-11-18 med JAMES RALPH REID f. 1945-05-12 Canada,
2 børn.
- X1 1 ERIN AILEEN REID f. 1969-02-19 Yucon, Canada.
- X1 2 DAVID TATE REID f. 1970-02-05 Yucon, Canada.
- X 3 RODERICK ALAN PHILIPSEN f. 1950-07-07 Alberta, Canada,
g. 1972-09-30 med ADRINNE REVE OLMA f. 1951-04-28 Canada.
- V111 4 MARGRETHE HELENE PHILIPSEN f. 1877-05-24 Kbh., d.
1937-04-22 Kbh., ugift.
- V111 5 AXEL ESBERN PHILIPSEN f. 1879-06-23 Kbh., d. 1932-09-05,
U.S.A., restauratør, Tacoma, Washington, ugift.
-
- V11 3 THEODOR ESBERN PHILIPSEN f. 1840-06-10 Kbh., d.
1920-03-03 Kbh., maler, ugift.
-
- V11 4 PETER CHRISTOFFER PHILIPSEN-PRAHM (Navneforandring ved
kg1. bevilling 1892) f. 1841-09-30 Kbh., d.
1899-04-11 Java, bestyrer af teplantager på Java, g.
1867-05-03 med HELENE DOROTHEA HOLST f. 1845-04-15 Møn,
d. 1917-07-15 Kbh. 4 børn.

- Vlll 1 FREDERIK PEDER PHILIPSEN-PRAHM f. 1868-02-17 Kbhn.,
d. 1930-11-09 Kbhn., 13 år på Java, øjenlæge, g.
1895-09-11 med INGER LARSEN-UTKE f. 1870-01-26 Bogense,
d. 1956-05-08 Kbhn. 2 børn.
- 1X 1 ELLEN PHILIPSEN-PRAHM f. 1906-03-12 Java, lektor, cand. mag.
g. 1930-04-15 med HANS MARIUS MØLHOLM HANSEN f. 1899-01-22
Vong, Jylland, d. 1960-04-06 Kbhn., dr. phil. botaniker.
5 børn.
- X 1 INGER AMALIE MØLHOLM HANSEN f. 1931-02-01 Kbhn.,d.
1938-01-24 Kbhn.
- X 2 JENS ERIK MORTEN MØLHOLM HANSEN f. 1933-03-11 Kbhn.,
overlæge int. med., g. 1955-02-12 med LENE ROSENDAL f.
1932-02-03 Kbhn., musikpædagog. 4 børn.
- X1 1 UNNI MØLHOLM HANSEN f. 1959-12-20 Kbhn.
- X1 2 MORTEN MØLHOLM HANSEN f. 1961-12-13 Kbhn.
- X1 3 BO MØLHOLM HANSEN f. 1963-07-11 Kbhn.
- X1 4 LASSE MØLHOLM HANSEN f. 1965-03-04 Kbhn.
- X 3 INGER AMALIE MØLHOLM HANSEN f. 1939-06-02 Kbhn., cand. mag.
g. 1960-04-12 med JENS THORUP f. 1931-06-06 Jylland,
lektor, cand. mag. zoolog. 2 børn.
- X1 1 ANJA THORUP f. 1967-02-25 Kbhn.
- X1 2 MIKKEL THORUP f. 1969-11-03 Korea.
- X 4 Ikke navngivet pige f. 1945-03-31 d. 1945-04-01 Kbhn.

- X 5 MAJA MØLHOLM HANSEN f. 1946-07-31 Kbh. cand. mag.
g. 1968-01-20 med HANS SCHJÆR-JACOBSEN f. 1943-12-30 Jylland,
radiomekaniker, civilingeniør, lic. techn.
- XI 1 IBEN SCHJÆR-JACOBSEN f. 1970-10-17 Kbh.
- IX 2 HILMAR PETER PHILIPSEN-PRAHM f. 1911-09-24 Kbh., overlæge,
psykiatri, Vordingborg, g. 1940-02-03 med ELLEN BARBARA
JØRGENSEN f. 1918-06-15 Jylland, afg. kunstindustriskolen.
3 børn.
- X 1 SUSANNE PHILIPSEN-PRAHM f. 1942-04-19 Århus, arkitekt. 1 barn.
- XI 1 en søn f. 1976-02-19 Kbh.
- X 2 LARS PHILIPSEN-PRAHM f. 1944-05-01 Kbh., civilingeniør,
g. 1970-02-06 med BIRGITTE PALM NIELSEN f. 1947-06-03, lærer,
ægt. opl. Papirløst ægt. med LENA SØDERLUND JENSEN f.
1950-10-19, sygeplejerske. 1 barn.
- XI 1 KASPER SØDERLUND JENSEN f. 1968-12-29.
- X 3 TRINE PHILIPSEN-PRAHM f. 1948-02-08 Kbh., lærer, papirløst
ægt. med TORBEN PILEGÅRD JENSEN f. 1949-11-19 stud. mag.
scient. soc.
- VIII 2 VIGGO OTTO PHILIPSEN-PRAHM f. 1870-03-14 Kbh., d. 1951-12-07
Kbh., notarius publicus, translatør, g. 1899-03-19 med
INGEBORG VEDEL f. 1879-10-18 d. 1967-10-19 Kbh. 2 børn.
- IX 1 AGNETE TOVE PHILIPSEN-PRAHM f. 1907-08-14 Kbh. d. 1963-05-11
Kbh., korrespondent, cand. mag., ugift.
- IX 2 INGRID MARGIT PHILIPSEN-PRAHM f. 1909-12-01 Kbh., afspændings-
pædagog, g. 1 med CARL ROBERT SEHOLT f. 1898-09-30, balletrepe-
titor, 1 barn, ægt. opl. g. 2 1944-08-02 med EDVARD CONSTANTIN
LYDOLPH-JENSEN f. 1903-05-18, kapelmester, 1 barn.

- X 1 NIELS ERLING PRAHM f. 1934-08-16 Kbh., designer, Canariske Øer, g. 1957-08-03 med KIRSTEN EGEDE STRØBY , lærer. 1 barn, ægt. opl.
- X1 1 NAJA f. 1960-08-23 Kbh.
- X 2 CARSTEN LYDOLPH-JENSEN f. 1945-01-01 Kbh., ugift.
- VIII 3 JEAN LOUIS FRANCOIS PHILIPSEN-PRAHM f. 1875-05-28 Java, d. 1958-07-06 Holland, plantagebestyrer på Java, g. 1905-09-14 med FREDERIKKE (FRIKKA) ADOLPHINE THAL LARSEN f. 1882-04-26 Java, d. 1961-10-07 Holland. 4 børn.
- IX 1 PETER THAL PHILIPSEN-PRAHM f. 1908-07-27 Java, korrespondent, g. 1956-05-23 med KETTY KIRSTINE NIELSEN f. 1916-06-14, bibliotekar, ingen børn.
- IX 2 LOUIS PHILIPSEN-PRAHM f. 1912-09-15 Java, ingeniør, cand. polyt., Californien, U.S.A. g. 1941-06-23 med GRETE THERP f. 1920-05-05, indendørsarkitekt, 2 børn.
- X 1 JAN PRAHM f. 1942-11-09 Kbh., tandtekniker, Californien, g. 1967-03-24 med NANCY JILL HARDING f. 1945-05-31, 2 børn.
- X1 1 KEVIN CHRISTIAN PRAHM f. 1970-03-22 Californien.
- X1 2 KELLY CHRISTINE PRAHM f. 1973-09-07 Californien.
- X 2 OLE PRAHM f. 1945-07-18 Kbh., civilingeniør, Californien, g. 1970-11-27 med DONNA MAE HOBBS f. 1943-06-07 (2 børn i tidl. ægteskab.)
- X1 1 DENIS BRIAN CROFOOT PRAHM f. 1964-05-19.
- X1 2 RICHARD DANIAL CROFOOT PRAHM f. 1965-05-13.

- 1X 3 HELENE PHILIPSEN-PRAHM f. 1913-11-22 Java, lærer, korrespondent, Holland, g. 1938-08-09 med FERDINAND (FERDY) HENNEMANN f. 1907-12-01 Holland, grosserer, 2 børn, ægt. opl.
- X 1 JOHAN THAL HENNEMANN f. 1939-09-05 Java, handelsuddannet i Holland, Østrig, g. 1973-08-31 med ROSE VOLLMANN f. 1951-04-17 Østrig, pensionatsvært, 2 børn.
- X1 1 FREDERIKKE BEATRICE HENNEMANN f. 1974-08-09 Østrig.
- X1 2 MARC ROLAND HENNEMANN f. 1976-01-15 Østrig.
- X 2 FRANS THEODOR HENNEMANN f. 1947-07-05 Holland, studerende i Paris.
- 1X 4 THEODOR (THEO) PHILIPSEN-PRAHM f. 1915-04-24 Java, d. 1944-06-00 i en japansk fangetransport, Java, landbrugs-kandidat i Holland, g. 1940 med GIESKE REJPKERNA f. 1913.
- V11 4 HELENE TØNDER-LUND PHILIPSEN-PRAHM f. 1877-06-04 Java, d. 1954-02-23 Kbh., maler, ugift.
-
- V11 5 CARL PHILIP VILHELM PHILIPSEN f. 1843-03-13 Kbh., d. 1901-04-14 Kbh., kongelig kammermusiker, cellist i Berlin, ugift.
-
- V11 6 FREDERIK ESKILD PHILIPSEN f. 1845-06-06 Kbh., d. 1896-01-14 Kbh., undernotar, translatør, ugift.
-
- V11 7 POUL PHILIPSEN f. 1846-10-19 Kbh., bogholder, ugift. d. 1901-05-06 Kbh.

HELENE PHILIPSEN-PRAHM

1877-1954

Maler

1 Louis Philipsen-Prahm

2 Frikka Philipsen-Prahm
f. Thal Larsen

3 Inger Philipsen-Prahm
f. Larsen Utke

4 Frederik Philipsen-Prahm

Java 1905

KILDEMATERIALE

- J. Fischer og Hauch-Fausbøll: Familien Philipsen i Pilestræde 1920.
- Karl Madsen: Maleren Theodor Philipsen 1912.
- Harald Leth: Theodor Philipsen 1942.
- Hans Kinck: Gamle Philipsen 1920. Kunst og kunstnere, norsk.
- Ernst Goldschmidt: Theodor Philipsen. Klingen 1920.
- Viggo Johansen: Tale on Theodor Philipsen ved Akademiets årsfest 1920.
- Jan Zibrandtsen: Moderne dansk maleri 1967.
- Knud Foss: Dansk kunsthistorie 4 1974.
- Frederik Hendriksen: En dansk kunstnerkreds fra sidste halvdel af
19århundrede 1928.
- Frederik Hendriksen: Mennesker og oplevelser 1932.
- N.C.L. Abrahams: Meddelelser af mit liv 1876.
- Arthur Abrahams: Minder fra mine forældres hus 1894.
- Arthur Abrahams: Minder fra min barndom og ungdom 1895.
- Arthur Abrahams: Minder fra min studentertid 1896.
- Peter Abrahams: Mit ungdomsliv. Memoirer og breve. J. Clausen og
Fr. Rist.
- Holger Petersen: Min slægtbog 1918.
- Memoirer skrevet af Marie Philipsen om hendes barndom og ungdom.
- Mange gamle breve i privat eje.

PERSONLISTER

- Abrahams Arthur 51,67,72
 Abrahams Hanne 57
 Abrahams N.C.L. 7,72,75
 Abrahams Peter 72
 Abrahams Frederikke (Rikke) 7,75
 Ammitzbøll Ivar 76
 Ammitzbøll Johanne Marie 76
 Ammitzbøll Lars Tobias 76
 Ammitzbøll Mathilde 76
 Andresen Christoffer 71
 Andresen Frederikke 71
 Andresen Lotte 54,55,71
 Arfeldt Skoubye Vibeke 78
 Bartholin Birger 79
 Bartholin Elisabeth (Søster) 80
 Bartholin Georg 79
 Bartholin Holger 80
 Bartholin Marie (Mimi) 6,22,73,79
 Beck Helene 54,62,65,71
 Beck Laura f. Holst 55,71
 Beck Ludvig 54,62,64,65,68,71
 Beckett Francis 28
 Bindsbøll Thorvald 30
 Bonnesen 56
 Bridgens Anne Marie 79
 Bridgens Stephen 79
 Brockdorff Juel 26
 Brookes Emily Annie 79
 Brown Anne Marie 79
 Brown Christine Inger 79
 Brown Edward 79
 Brown Kirsten Inger 79
 Brown Peter Edward 79
 Båge Christoffer 71
 Båge Petrine 56,62,64,71
 Cantor Esther 74
 Christensen Duus Henrik 79
 Christensen Marjorie 79
 Costa de Pamela Christina 80
 Driebein 59,72
 Frederiksen Gunnild 78
 Falckenskjold 56
 Falckenthal Elisabeth 7,76
 Fürst Elisabeth 74
 Gad 56,72
 Gade Niels W. 41,43
 Gauguin Paul 25,72
 Gammeltoft 57
 Gedde Elizabeth 17,18,77
 Gedde fru 18,59,72
 Gedde Mari 59,72
 Gedde Vilhelm Edvard 18
 Grützmacher 43
 Gude Elisabeth g. Vedel 58,72
 Gude Louise 66
 Hansen Peter 28,33
 Hansen Victor 56
 Harding Nancy Jill 84
 Hartmann Emil 43
 Hendriksen Frederik 28,36
 Hennemann Ferdinand (Ferdy) 85
 Hennemann Frans Theodor 85
 Hennemann Frederikke Beatrice 85
 Hennemann Helene 85
 Hennemann Johan Thal 85
 Hennemann Marc Roland 85
 Hennemann Rose 85

- Hennings Betty 43
 Henriques Ruben Esther 74
 Hertz Rachel 74
 Hildesheim Hadassa 74
 Hobbs Donna.Mae 84
 Holm Jacob 72,75
 Holm Zerina 72,75
 Holst Anna Helene f. Tønder-Lund 37,54,64,71
 Holst Møller Else 62,72
 Holst Helene g. Philipsen-Prahm 14,37,39,40,54,58,61,65,68,81
 Holst Johan Bernt 56,72
 Holst Laura g. Beck 55,71
 Holst Peter Nicolai 37,55,71
 Ibsen Elisabeth f. Falckenthal 76
 Ibsen Elise (Lise) g. Vesterboe 16,76
 Ibsen Marie g. Philipsen 6,7,9, 11,13,15,65,76,77 m.m.
 Ibsen Peter Johan 76
 Ibsen Peter Didrik 7,12,76
 Ibsen Sophie 76
 Jacobs Daisy 77
 Jacobs Elisabeth (Betta) 6,17,77
 Jacobs Einar Oscar 77
 Jacobsen Schjær Hans 83
 Jacobsen Schjær Iben 83
 Jacobsen Schjær Maja 83
 Jensen Lydolph Carsten 84
 Jensen Lydolph Edvard 83
 Jensen Pilegård Torben 83
 Johansen Viggo 26
 Jørgensen Ellen Barbara 85
 Juel-Brockdorff 26
 Justesen Johanne (Lotte) 77
 Kallenback 60
 Kannevorff Maren 76
 Kinck Hans 31
 Klonemos Jente 74
 Knudsen 55
 Koefoed Ove 62,72
 Larsen Johannes 28,32
 Larsen Thal Frikka 84,87
 Larsen Utke Inger 54,61,82,87
 Laub Ernst 13,72
 Lund 56
 Lydolph Jensen Carsten 84
 Lydolph Jensen Edvard 83
 Madsen Karl 26
 Marsmann 43
 Marston Scott Aileen 80
 Morving Lillian 78
 Moses Nathan 74
 Mølholm Hansen Bo 82
 Mølholm Hansen Ellen 82
 Mølholm Hansen Hans 82
 Mølholm Hansen Inger 82
 Mølholm Hansen Jens Erik 82
 Mølholm Hansen Lasse 82
 Mølholm Hansen Maja 83
 Mølholm Hansen Morten 82
 Mølholm Hansen Unni 82
 Møller-Holst Else 62,72
 Nathan Aron 74
 Nathan Aron (Cleve) 74
 Nathan Moses Aron 5,74
 Nathan Moses Jacob 5
 Nathan Philip Moses 5,74
 Nielsen Palm Birgitte 83
 Nielsen Ketty 84
 Norden Sølling Erik 76

- Normann 56
 Olma Rive Adrienne 81
 Paulli Betty 62,72
 Paulli Richard 62,72
 Petersen Eilif 31
 Petersen Holger 5
 Petrowsky Leon 78
 Philipsen Adrienne 81
 Philipsen Aileen 80
 Philipsen Allan 78
 Philipsen Anders 78
 Philipsen Andrew 80
 Philipsen Anne 78
 Philipsen Arnold Johan 6,22,80
 Philipsen Arnold Peers 80
 Philipsen Aron 5,7,74
 Philipsen Axel 6,22,69,81
 Philipsen Carl 6,41,45,85
 Philipsen Christian Arnold 5
 Philipsen Christian Frederik 6,
 21,22,73,77
 Philipsen Christina 80
 Philipsen Drew 80
 Philipsen Elisabeth (Betta) 6,17,77
 Philipsen Elisabeth f. Schøller
 6,19,20,54,77
 Philipsen Schiødte Elisabeth
 6,18,77
 Philipsen Elizabeth 6,17,18,77
 Philipsen Emily Annie 80
 Philipsen Emma 6,77
 Philipsen Esbern 78
 Philipsen Eva 78
 Philipsen Frederik Eskild 6,48,49,85
 Philipsen Frederik Philip 5,6,7,8,11,13,55,57,74,75,77 m.m.
 Philipsen Frederikke (Rikke) 7,75
 Philipsen Georg Sally 75
 Philipsen Gunnild 78
 Philipsen Harald 6,16,17,51,77
 Philipsen Hendel Sahra 79
 Philipsen Henriette(Jette) 75
 Philipsen Henrik 79
 Philipsen Holger 78
 Philipsen Iben 79
 Philipsen Johanne (Lotte) 77
 Philipsen Joshua James 80
 Philipsen Karen Lucia 81
 Philipsen Kirsten Inger 79
 Philipsen Knud Arnold 78
 Philipsen Lillian 78
 Philipsen Margrethe 6,22,23,73,81
 Philipsen Marie ,se Ibsen
 Philipsen Marie (Mimi) 6,22,73,79
 Philipsen Marjorie 79
 Philipsen Mildred 80
 Philipsen Moritz 25,75
 Philipsen Morten 79
 Philipsen Moses Jacob 5
 Philipsen Niels Erik 78
 Philipsen Patrick 80
 Philipsen Peter Jacob 78
 Philipsen Poul 6,52,85
 Philipsen Roderick 81
 Philipsen Sophus 6,19,20,22,73,77
 Philipsen Theodor 6,23-36,81
 Philipsen Vibeke 78
 Philipsen Zerina 72,75

- Philipsen-Prahm Agnete 83
 Philipsen-Prahm Barbara Ellen 83
 Philipsen-Prahm Ellen 83
 Philipsen-Prahm Frederik 6,18,40
 42,54,61,82,87
 Philipsen-Prahm Frikka 84,87
 Philipsen-Prahm Grete 84
 Philipsen-Prahm Helene g.
 Hennemann 85
 Philipsen-Prahm Helene, se Holst
 Philipsen-Prahm Helene Tønder-Lund
 6,26,31,33,34,42,61,85,86
 Philipsen-Prahm Hilmar 83
 Philipsen-Prahm Ingeborg 58,65,72,83
 Philipsen-Prahm Inger 61,67,82,87
 Philipsen-Prahm Ingrid 83
 Philipsen-Prahm Lars 83
 Philipsen-Prahm Louis 84
 Philipsen-Prahm Louis Jean
 Francois 6,42,68,84,87
 Philipsen-Prahm Peter Christoffer
 6,37,39,40,61,81
 Philipsen-Prahm Peter Thal 84
 Philipsen-Prahm Susanne 83
 Philipsen-Prahm Theodor 85
 Philipsen-Prahm Trine 83
 Philipsen-Prahm Viggo 6,27,40,
 42,51,58,65,83
 Pilegård Jensen Torben 83
 Poulsen 59
 Poulsen Mette Margrethe 19
 Prahm Crofoot Denis 84
 Prahm Jan 84
 Prahm Kelly 84
 Prahm Kevin 84
 Prahm Niels 84
 Prahm Ole 84
 Prahm Crofoot Richard 84
 Reid David 81
 Reid Erin Aileen 81
 Reid James Ralph 81
 Reid Karen 81
 Rejpkerna Gieske 85
 Riber Schiøler Vilhelm 76
 Rohde Johan 28
 Rothe Carl 56
 Rosendal Lene 82
 Schiødte Belle Hanna Sara Emma 18
 Schiøler Riber Vilhelm 76
 Schjær-Jacobsen Hans 83
 Schjær-Jacobsen Iben 83
 Schjær-Jacobsen Maja 83
 Schmiegelow 50
 Scott Grant Brian 80
 Scott Grant Michele Anne 80
 Scott Grant Peter 80
 Scott Grant Tereney 80
 Schøller Knud 55,72
 Schøller Elisabeth 6,19,20,54,77
 Schøller Christian 19
 Schøller Margrethe 56
 Seholt Robert 83
 Skovgård Joakim 26,29,30
 Skovgård Niels 30
 Smidth Hans 56,72
 Snell Allan Knightly 80
 Snell Anne Birgitte 80
 Snell Mildred 80
 Strøby Egede Kirsten 84
 Søderlund Jensen Lena 83
 Søderlund Jensen Kasper 83

Sølling Norden Erik 76
Therp Grete 84
Thorup Anja 82
Thorup Inger 82
Thorup Jens 82
Thorup Mikkel 82
Tobiesen Emilie Marianne 18
Tønder-Lund Helene, se Holst
Utke Larsen Inger 54,61,67,82,87
Vedel Elisabeth f. Gude 58,72
Vedel Ingeborg 54,61,67,82,87
Vedel Karen 58,72
Vedel Herman 66,72
Vedel Peter 59,72
Vesterboe Elise(Lise) 16,76
Vesterboe Ivar 76
Vollmann Rose 85
Warburg Sophie 7,75
Weber Nanna 54

